No. 27. DONDERDAG 3 JULI 1924. 24ste Jaargang.

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 114574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Verhael van de ghunstige reize naar de Moluccen onder de Commodorevlagge der roemrugte Paketvaart-maatschappij ondernomen met een edel gezelschap van Dames ende heeren.

In 't zog der V.O.C. voer schipper van der Wijk
Met zijne schoone schuyt, waaraan niet één gelijk,
En sneed met zulk een vaert in vasten koers de zee,
Zooals naar heugenis geen andre schipper dee.
Een keur van edel volk, 't Javaansche landschap zat,
Benieuwd naar andre streek en tap uit ander vat,
Bevolkte 't schip geheel; de bloem der coopmanschap,
Of'cier en justicier, in ambt en kennis knap;
En joffren rank van leest, van facie schoon en soet,
Verzelden 't mansvolk trouw en met vermeetlen moed,
Om 't Oosten van den Oost met eigen blik te zien,
Te schouwen 't rare land en zijne vreemde liên.

E: 't wierd een wonderbaer en kostlijk avontuur,
Dat niemand zich bekloeg, bezield van 't ware vuur
Om tot profijt van 't land en baat voor zijne saeck
Te kennen ander volk met ander doel en taeck.
In Balikpapan al begon 't, op Borneo's kust,
Dat 't hert ons opensprong van vaderlandsche lust
Bij 't sien van 't machtig werk, in noesten vlijt gewrocht
Daer waer geen sterveling iets dierglijks had gezocht.
Bataafsche energie boort daer de olie aan
In 't ondoordringbaer woud en doet haar leiding gaan
De barre rimboe door tot aan haar factorij,
Die groeide uit tot stad en oliemaatschappij,
Exempel van hetgeen courage ook hier vermagh:
De Borneosche nacht, herschapen in den dag!

Al meer naar 't Noorden voer de Plancius dan voort,
Den Stroomenkaap gerond, Celebes langs het boord,
En meerde t'ochtend vroeg al aan Menado's ka
En bragt den passagiers een nieuwe wereld na.
Daer het gekerstend volk met blijdschap in 't hert,
Ontvinck het hoog besoeck, zoodat 't een wedstrijd [werd
In vrindelijk betoon en hartlijk wellekom.
En toen men 't heuvelland naar Klabat's berg beklom
De Minahasa in, en naar Tondano's meer,
Zoo wierd 't tot een triomf, een hulde keer op keer.
Men sagh er saemgestroomd de maegden altegaer,
In 't fraaist habijt gehuld en bloem en knop in 't haer,
Het liefelijke oog, aan stralend git gelijck,
Gericht op 't vreemd besoeck in teerst' aanminnigheid.
Met vaersen en musieck deed men de wagens staen,
En droeg in overvloed de bloem' en vruchten aen
Als giften van het land, tot feestelijcken groet,
Gelijck men dat alevel voor een vorst wel doet.
En menigeen verschoot 't gelaet en traende 't oog
Bij 't sien van zooveel liefs, dat 't vrindlijk volk bewoog.
En toen 't Wilhelmus klonk uit jonkvrouwlijcken mond,
Dan was daer geen gemoed, waarin 't geen weerklank [vond.

Maer verder voer de schuyt, tot aan Ternate's strand,
Verloren in de zee als een vereenzaamd land,
Dat droomt in weemoed na van 't grootsche van weleer,
Toen 't burgt en woonstee was van menig nobel heer.
En met zijn fort bestreek de straten al rondom,
Bedreigend 't kwaede volck in heel deez' waeterkom.

Naar Banda voer men voort en wierd er dra begroet
Door gondels, rank van vorm en glanzend in den gloed
van 't vroege licht des daags, en in dit naglenland
Hervoelde men opnieuw dat een historieband
Nog altijd bindt bijeen wat was en wat er is.
En mag het Coens geweld nu wekken deerenis,
Bij 't nieuwer rechtsbegrip en mildere morael,
Zijn tijd bragt mannen voort met hoofd en hert van [stael;
En onder zerk en steen in 't kerkjen aan de baai
Vond menig lijf zijn rust, in leven sterk en taai,
Zooals dat oud geslacht van Hollands driesten tijd
Er velen heeft gebaerd, tot avontuur bereid
En wacker in 't gevaer, in 't hachlijkst uur nog koen,
In 't wikken minder sterck, maar onvervaerd in 't doen.

Nog deed men Ambon aen — de bakermat van 't ras,
Dat altijd 't alderbeste van ons krijgsvolck was
En vond er goed onthael in 't residentiehuis,
Waar heel een krijgersstoet, bedekt met lint en kruis,
Al langs ons henen trock en Ambons jonge volk
Zijn beste kragten gaf en maeckte zich ten tolk
Van 't toegewijd gevoel, dat ook dit ras besielt
Voor 't land dat leering bracht en hoog de orde hield.

Te veel sou 't sijn, wen 'k noemd' al wat m'ons ve[...] br[...]
Aan schoonheyt van tafreel, aan Moluccaansche [...]
Doch Bali dient vermeld als 't grootsche end van [...]
De top van 't avontuur, die ellek heugen zal;
De tempelpalmentuin, in schaduw van vulkaan,
Bood ons natuur en kunst in zeldzaamst' eenheid
Een sproke, waar gebeurd; een droom in werklijk[...]
Een wereld ongekend; het kroonjuweel van 't B[...]

'k Volsta met dit relaes en treck de les daeruit
Dat het de peine loont te vaeren met een schuyt
De wijde waetren rond en langs zoo welig land,
Onder zoo goede vlag, zoo reeë stuurmanshand.

De geest van Plancius beving de maatschappij,
Die dezen tocht bedagt. Hij sta haar verder bij,
En keer' tot voorspoed haer en 't land, dat zij ont[...]
Tot beider wellevaert en reputatie groot.

Ant. L. (Lo[...]

(In vrij-oud-Hollandsche-speling).

Gevaren voor den afzet onzer koloniale producten.*)

Meer dan honderd verschillende voortbreng[...] uit Oost- en West-Indië worden over de ge[...] wereld verbruikt, hetzij als voedings- of g[...] middelen, hetzij als grondstoffen of hulpg[...] stoffen of als siervoorwerpen, terwijl ook de[...] schillende Indische kunstproducten zeer ge[...] zijn.

Intusschen kent slechts een beschamend[...] aantal der verbruikers hun herkomst, ter[...] groote menigte, vooral in het buitenland, aa[...] veelal een geheel andere oorsprong wordt [...] prent, omtrent Insulinde met zijn veelsoortige [...] ducten geen begrip heeft.

Dit is buitengewoon ernstig, want al vin[...] onze koloniale producten tot op heden wel a[...] toch komt er een tijd, welke bij de tot op he[...] gevolgde methode, stagnatie in deze tijdelijke [...] stige positie zal brengen.

Behalve *suiker* en Sumatra-tabak hebben na[...] de Indische producten *als* zoodanig zich nerg[...] ter wereld een bestendige markt veroverd.

Zelfs koffie en thee niet, want zoolang [...] consument in het buitenland onwetend word[...] houden van het bestaan van Nederl.-Indische [...] ducten en fabrikaten en niet minder met de [...] treffelijke kwaliteiten dezer producten, die [...] als regel onder geheel andere benamingen [...] herkomst verstrekt worden, zal de importeu[...] grossier in den vreemde de macht behouden [...] Indische producten zonder moeite te verva[...] door concurreerende producten uit andere [...] sche landen.

Zoo goed als een fabrikant al het mog[...] zal doen om zijn geregistreerd merk of [...] benaming er bij het publiek in te brengen, [...] noodzakelijk is het en zelfs een levenskwestie [...] Nederland en in het bijzonder voor den Kolon[...] productenhandel, dat de buitenlandsche consu[...] fabrikant, enz. bekend wordt gemaakt met de [...] komst der Indische producten en er eindelijk [...] een halt wordt toegeroepen aan het onwetend[...] den omtrent alles, wat Nederland op kolo[...] gebied presteert.

De Centraal-Amerikaansche en Braziliaan[...] koffiesoorten worden aan het publiek als [...] koffie voorgezet, de Tangeran- en Curaçao[...] hoeden als Panama- en Manilla-fabrikaten. [...] 1500 metrieke ton Java-kapok, waarvan het g[...] gedeelte naar Duitschland en de Vereenigde [...] gaat, weet vrijwel alleen de importeur wat [...] artikel het is en vanwaar het herkomstig [...] worden meer dan 30 *milliard kopjes Ned.-Ind[...]*

*) Overgenomen uit het niet-ambtelijk gedeelte v[...] de Nederlandsche Mercuur. (Handelsberichten [...] Juni 1924).

thee verbruikt, zonder dat de herkomst aan de verbruikers bekend is.

Een kortelings in Frankrijk ingesteld onderzoek omtrent de Nederl. Koloniale producten, en in het bijzonder het theeverbruik, bracht aan het licht, dat de aldaar geconsumeerde thee met ruim 50 % Java-thee vermengd was, doch niettemin den consument als *Britsch-Indische* thee wordt voortgezet.

De Nederlandsche schuchterheid moet bij dergelijke ernstige feiten voorgoed ter zijde gesteld worden en de koe bij de hoorns gevat.

Onze koloniale producten staan in bruikbaarheid in menig opzicht ver boven de producten uit andere tropische landen herkomstig. De Ned.-Indische planter verzorgt zijn product op zoo zorgvuldige wijze als nergens elders geschiedt, gaat hoozeer in zijn vak op, als men elders moeilijk zal antreffen.

Daar waar klimaat of bodemgesteldheid in zijn nadeel uitvielen, zal de Ned.-Ind. planter door zijn meerdere vakkennis en vooral ook door wetenschappelijke voorlichting een product kweeken en voor de markt bereiden, hetwelk zelfs hooger staat dan dat voortgebracht in door de natuur meer begunstigste streken.

Wij zien het nu weder bij de rubbercultuur, hoe planters uit de Engelsche koloniën studiereisjes ondernemen naar Nederlandsch-Indië, terwijl onze Indische rubbercultuur veel jonger is dan die van Ceylon, enz. en voor circa tien jaren de Hollandsche planters naar den overwal togen om eens te kijken, hoe getapt moest worden of hoe de latex moest worden verwerkt. Dank zij het voortdurend verbeteren, zijn zij van leerlingen leermeesters geworden.

Mr. Pinching, regeeringsambtenaar bij de cultures in de Straits, heeft in een zijner jongste rapporten (na een reis door de Nederl. Koloniën in het Oosten) over onzen Indischen planter een zeer vleiend oordeel neergeschreven en adviseert den Engelschen planters eens een lesje op den overwal te gaan nemen.

In het jongste jaarverslag der Amsterdam Rubber-Mij. kan men lezen, dat door de verbeterde bewerking van het product de *Sumatra palmolie* een hoogeren prijs bedingt dan de West-Afrika palmolie.

Een evenzoo is het bij *thee, koffie, tabak, kopra, cassave tapioca*, etc.; daardoor reeds kunnen de Nederl. Koloniale producten met succes op de wereldmarkt concurreeren en vooral met open vizier hun herkomst uitroepen.

Uitspraken en resultaten, zooals er hier eenige uit het uitgebreide beschikbare materiaal aangehaald worden, zouden door het buitenland aanstonds voor *propaganda*doeleinden benut en van de daken verkondigd worden.

Als Nederlanders blijven wij getrouw aan de tradities onzer voorouders, zijn vastgeroest aan oude gewoonten en afkeer van al wat modern is, alsof er niet sedert jaren overal andere denkbeelden vasten voet verworven hebben en men allerminst zijn neus behoeft op te trekken voor den *grootkoopman*, die een behoorlijke propaganda maakt. Nederlanders zijn angstig om voor den dag te komen met reclame, noemen dat niet *deftig*, aan den weg timmeren, humbug, hetgeen kortzichtig is en vooral bij de Nederlandsche Koloniën moeilijk anders dan nadeelig kan zijn.

Op het ernstige van dezen stand van zaken kan niet genoeg de aandacht gevestigd worden. De genoemde feiten zijn aan de regeering en ook aan een beperkt aantal bij Koloniale vraagstukken betrokken personen maar al te goed bekend; er wordt dan ook reeds jaren door dat kleine groepje naar uitkomst gezocht.

De regeering heeft menigeen, betrokken bij de Indische culturen of nijverheid, zoowel financieel als moreel gesteund tot het maken van propaganda en het zoeken naar debouches voor de koloniale voortbrengselen; haar treft in dit opzicht geen enkel verwijt.

Nederlands eerste economen trachten door het houden van voordrachten over koloniale onderwerpen in het buitenland het publiek een beeld te geven van Nederland als koloniale mogendheid en daarmede de belangstelling wakker te maken voor de koloniale voortbrengselen, doch de resultaten zijn slechts poover.

Jaarbeurzen en tentoonstellingen in het buitenland kunnen eenigen steun verleenen, maar de enorme kosten en risico maken een duurzaam ageeren volgens dit systeem onmogelijk, terwijl bovendien deze kortstondige propaganda hoegenaamd geen blijvende resultaten geeft. De duizenden, door idealisten voor dergelijke propagandadoeleinden verstrekt, moeten als weggeworpen geld worden beschouwd.

Niet uitsluitend met steun van de regeering is gewerkt, doch ook door particulieren.

Zonder veel ruchtbaarheid te geven aan de werkzaamheden, is er gezocht naar een juiste methode, om voor onze Koloniale producten in den vreemde een vaste cliëntèle te zoeken, de juiste herkomst aan de cliëntèle in te prenten en de Nederl. Koloniën populair te maken onder de menigte. Deze drie punten behooren onafscheidelijk tot het uitgangspunt eener doelmatige propaganda. Meer en meer kwam bij onderzoek aan het licht, dat de Nederlandsche Koloniale producten als een afzonderlijk, op zichzelf staand product er stelselmatig uit gewerkt worden. Gedurende circa drie jaren is in deze richting gewerkt, proeven werden genomen, steekproeven gehouden, totdat de fouten, die vroeger gemaakt waren, niet alleen opgehelderd werden, maar ook de juiste weg om den toestand te kunnen beheerschen, gevonden werd. Nimmer is daarbij uit het oog verloren, dat practische resultaten alleen dan te bereiken zijn, zoo de propaganda geen verlies gaf, maar alleen winst.

Sedert is opgericht het Instituut tot bevordering van den Handel in Nederlandsch-Indische Voortbrengselen en Fabrikaten, kortheidshalve genoemd „NOWI" (Nederl.-Oost-West-Indië).

Dit instituut zal met de verkregen resultaten en ondervinding een doeltreffende propaganda in den vreemde aanvangen; behalve op de koloniale producten, zal er ook bijzondere aandacht gevestigd worden op Nederlandsche fabrikaten uit Ned.-Ind. grondstoffen aangemaakt, waardoor de Nederlandsche fabrikant op eenvoudige manier, zonder reclame-onkosten zijn product een afzetgebied kan bezorgen. De „Nowi" hoopt aldus zorg te dragen, dat het publiek in den vreemde te weten komt, wat het consumeert en draagt en wat de Nederlandsche Koloniën presteeren.

J. B.

Een verzoek aan de Leden van „Oost en West".

De N.V. Drukkerij v.h. T. C. B. Ten Hagen te 's-Gravenhage, drukker van het Koloniaal Weekblad, vraagt de medewerking van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging om te trachten de advertentiën in ons orgaan te doen toenemen. Genoemde firma heeft ons aangetoond dat, wil de exploitatie van het K. W. op den bestaanden voet kunnen worden voortgezet, een uitbreiding der advertentie-kolommen een eerste vereischte is.

Waar het Dag. Best. er van overtuigd is dat de uitgave van het blad bij Ten Hagen in goede handen berust, blijkende o.a. uit de voortreffelijke typographische verzorging, doet het langs dezen weg een beroep op de leden van O. en W., om die firma zooveel mogelijk te steunen bij haar pogingen om tot een loonende exploitatie te geraken.

Men zal hiertoe kunnen medewerken:

1o. door neringdoenden, handeldrijvenden en andere zakenmenschen te wijzen op het nut van adverteeren in het Kol. Weekblad, dat

immers in een zeer groote oplage verschijnt en door een koopkrachtig publiek gelezen wordt;

2o. door inkoopen te doen bij in het blad adverteerende firma's en deze bij kennissen aan te bevelen;

3o. door het plaatsen van familieberichten in advertentievorm, een denkbeeld dat reeds eerder in het K. W. naar voren werd gebracht. In verschillende vereenigingsorganen heeft men een geregelde advertentierubriek voor familieberichten. Waarom dan niet in het Kol. Weekblad?

Leden van Oost en West, wanneer ge bedenkt dat het Kol. Weekblad voor een goed deel de band vormt welke onze organisatie bijeen houdt, zult ge met ons van meening zijn dat aan het verzoek van de firma Ten Hagen zooveel mogelijk moet worden voldaan. En met een weinig goeden wil, kan hier veel bereikt worden.

Het Dagelijksch Bestuur.

Sintels.

Edictale citatie.

Alzoo de fiskaal by den raad van Justitie te Sourabaya, als zoodanig waarnemend de functiën van water-fiskaal aldaar, *Jacobus, Cornelis Schmidt* van genoemden rade R. O. heeft geoptineerd appointement van dagvaarding by edicte tegen allen en een iegelijk die eenig regt of actie mogte pretenderen op hun kisten, alle gemerkt La D, en houdende:

6	derzelve ieder	5	dozijn bottels,
3	dito	4	„
1	dito	45	„

rooden wijn, welke op den 15en Augustus tt. op de reede alhier, als door den eigenaar geabandonneerd, aangehaald zijn geworden: Zoo is het dat door mij *Berend, Albertus Fix*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij voornoemden raad bij deze voor de derde maal ex super als andanté worden gedagvaard alle en een iegelijk die eenig regt of actie mogten pretendeeren op voornoemde als geabandonneerd aangehaalde goederen, om te compareren dan wel gemagtigden te zenden ter rolle van meermelden rade, welke gehouden zal worden op Woensdag den 9en January 1822 aanstaande, des morgens ten half acht uren precies in het locaal boven het residentiekantoor alhier, ten einde de eischer R. O. te zien dienen van intendith met de verificatoire bescheiden dien specterende en deswege naar stijl te procederen, subpoene voor de non-comparanten dat aan hun een eeuwig Silentium zal worden geimponeert.

Aldus gepubliceerd en geassigeerd te Sourabaya den 6en December 1821.

De gezworen exploiteur voorn.
B. A. FIX.

(Bataviasche Courant van 29 December 1821).

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

De British Empire Exhibition te London (Wembley).

Verzamelaars en beoefenaars op het gebied der Indische kunst, kunstnijverheid en huisvlijt zullen zich ditmaal tevreden moeten stellen met een onderwerp, dat niet dan in zéér verwijderd verband staat tot dat, hetwelk in deze rubriek behandeling pleegt te vinden. De bevorderaar van deze cultuur-voorwaarden vindt immers op de Britsch-Imperiale Tentoonstelling overvloedig vergelijkingsmateriaal voor de verrijking van zijn geestelijk bezit aan waarden, nuttig voor de ontwikkeling van eigen volkscultuur.

Op het reusachtig terrein waar een „Family Party" gehouden wordt van de „British Commonwealth of Nations", zullen voor onze lezers vermoedelijk alleen die gebouwen en inrichtingen interessant zijn; welke een denkbeeld beoogen te geven van hetgeen in de *Azialische* deelen van den Britschen Staat op het gebied van kunst en nijverheid zoo al te zien valt. De voornaamste „Asiatic Pavilions" zijn die van *Malaya, Sarawak, In[...] Burma* en *Ceylon*. De Malaya-groep omvat de St[...] Settlements met Singapore, Penang, de provincie [...]lesley, Dindings, Malacca, Laboean, Christmas Islan[d] de Cocos Islands, de Federated Malay States (Perak, [Se]langor, Negri Sembilan en Pahang), de Unfederated M[alay] States (Johore, Kedah, Perlis, Kelantan, Treuggan[u] Brunei.

Hier in het *Malaya Pavilion* vindt men de „Arts [and] Crafts", welke zoo groote overeenkomst vertoonen [met] de artikelen van onze Indische kunstnijverheid. De [...] kunst van de Britsche Maleiers — de tentoonstelling [om]vat een verscheidenheid van goudweefsels en go[...] duursels — schijnt echter den invloed te hebben o[nder]gaan van Vóór- en Achter-Indië en van Java; d[e Ja]vaansche invloed is van lateren tijd dan die van Bri[tsch-] Indië. De weinige batiks in Malaya zijn stellig [van] inferieur gehalte; het „tjappen" schijnt er regel te [zijn]. Een collectie handstempels vertoont ons de pat[ronen] die men voor het oer-oud, uit Vóór-Indië geïmpor[teerd] tjap-procédé bij voorkeur gebruikt; n.l. voor het [...]pelen met goud- en andere verf. Het rasecht betikken — gelijk Rouffaer het uitdrukte — „voor Java ee[n in]dustrieel en artistiek buitenkansje" is, schijnt m[en in] het met „Malaya" aangeduid gebied niet te kennen. [Ove]rigens is de kleinkunst-nijverheid hier goed ver[tegen]woordigd: Inzendingen van musea, radja's en van [En]gelsche koloniale ambtenaren, alles keurig geëtalee[rd en] van opschriften voorzien, geven eenig inzicht in da[t] wat de Maleische kunstzin vermag, doch ook w[at het] Britsche organisatievermogen beteekent. Er gaat [...] voedende werking uit van het handwerk dat op he[t ten]toonstellingsterrein zelf, ten aanschouwe van het p[ubliek] wordt beoefend. Maleische mannen en vrouwen [in na]tionale kleeding beoefenen hunne voornaamste h[uisin]dustrieën, zooals het weven en vlechten, de bew[erking] van edel metaal en de pottenbakkerij. Spreekt m[en hen] in het Maleisch aan, dan kijken zij verrast op [...] woorden met graagte in hun moedertaal; het E[ngelsche] publiek kijkt dan verwonderd, dat men hen niet [in het] Engelsch toespreekt. Talrijke winkel-vitrines m[et ten] verkoop geëtaleerde voorwerpen geven den verza[melaar] van ethnografica gelegenheid om zijn collectie te [ver]rijken.

Bij die, aan de bevolking van Nederlandsch-Indi[ë ver]wante volksgroepen, tezamen niet meer dan 4 m[illioen] zielen, mist men echter, behalve een hoog ontwi[kkelde] batikkunst, ook nog de wajang-poppen, geen spe[ler] van een „lederen tooneel", zooals de wajang [...] genoemd is; dus mist men er ook de fijne leder[bewer]king ten behoeve van het „oer-schimmenspel de[r ...]nen". Ook de gamelan en al wat ermede sam[enhangt] ontbreekt in Malaya; wat mede in negatieven zi[n invloed] heeft op de ontwikkeling der kunst van metaalbew[erking]: geen gong-smeedkunst. Overigens zijn hier vo[ldoende] voortbrengselen der metaalnijverheid; zoowel op h[et ge]bied van koperwerk als op dat van het edelme[taal]drijf. Bokors (kommen), tempolongs (kwispedoor[s] en) sirih-stellen vindt men er in kleine hoeveelhede[n], zeer primitief van stijl en ornament. Krissen m[et het] Maleische sneb-type van greep — uitloopend in een [...] gerekten snavel —, zilveren lepels, kommen en s[...] zijn er talrijk aanwezig. Onze Balische schalen [zijn] echter fijner afgewerkt dan de Maleische; fraaie[r van] ornament en door hun religieuse bestemming ui[ting] van hooger streven.

Het nabijgelegen *Sarawak Pavilion* bevat voor[werpen] van meer primitieve kunst en nijverheid, beoefen[d door] een bevolking van 0.6 millioen, die haar bestaan [hoofd]zakelijk vindt in den uitvoer van boschproducten. [Ook] vindt men hier prachtige wapens, welke getuigen [van de] begaafdheid der Sarawaksche wapensneden; terw[ijl uit] de weefsels de kunstzin der vrouwen blijken kan.

Aan den tegenovergestelden kant van het tento[onstel]lingsterrein verrijst het *Palace of India*, met zijn [...] muren, koepels en minaretten schitterend in de [zon in] de tropische omgeving. Wat door dit, uit ko[...] politiek oogpunt zoo belangwekkend gedeelte v[an het] Britsch Imperium wordt geproduceerd door zijn [bevol]king van 294 millioen is in dit Indian Pavilion [als] ware „in a nutshell" ondergebracht. Allereerst tr[eft den] bezoeker de groote massa schitterend uitgevoerd [hout]snijwerk, waarbij de Japarasche snijkunst een [...] figuur zou maken. De houtsculptuur wordt in Voo[r-Indië] van Regeeringswege sterk bevorderd; ook in de g[evange]nissen. De voortbrengselen van metaal-kunst — [...] zijn de bronzen met zilver ingelegd — en van [...] nijverheid, in talrijke verkoopstands aanwezig [(men] waant zich in Singapore te zijn), lijken min of me[er wes]tersche invloeden te hebben ondergaan. De „sw[adeshi"-] beweging, de boycot beoogend van Europeesche [...]

...kelen, schijnt wel beteekenis te hebben gehad op de ontwikkeling van eigen-nationale, moderne industrieën, ook weverijen ook van tapijten. Wat op dit gebied speciaal hier is te zien, stemt tot nadenken over mogelijkheden voor de weefkunst in eigen koloniale gebieden.

Alschoon in algemeen administratief opzicht één geheel vormend met Indië, heeft *Burma* verkozen haar ...en en streven onder te brengen in een afzonderlijk paviljoen naast het Indian Palace. Wat de bevolking — 13 millioen — van dit voor de oude geschiedenis van de inheemsche volksgroepen in Ned.-Indië zoo belangrijk land heeft weten te produceeren, is in bijzondere mate interessant. De democratisch aangelegde bevolking van Burma — de vrouw is er in economisch opzicht geheel gelijke van de man — is bekend om hare kunstlievendheid. Ook hier kan met recht van een algemeene volkskunst worden gesproken, beoefend vrijwel allerwegen als huisarbeid, vooral in de kunstcentra van Ranggoen en Mandalay. Het stroomgebied der Irawadi is begroeid met ...re bosschen van de fijnste houtsoorten. De houtsculptuur is hier monumentaal en bepaald schitterend te noemen. Het Burma Pavilion nu is geflankeerd door een paar „singha's"; op het voorerf staat een tempeltje, waarin een verguld Boedha-beeld met drie bijfiguren; ... geheel prachtig van compositie. Van teak, palissander, notehout en mahonie zijn show-rooms, meubelen en kleinere artikelen vervaardigd. Het palissander-hout (op Java: angsana-keling) vooral is gezocht om zijn fraaie ...mmen en streepen, alsook om zijn duurzaamheid. In ... en verguldwerk is de Burmanees een meester; talrijke voorwerpen voor huishoudelijk gebruik zijn van gevlochten bamboe vervaardigd en vervolgens gelakt, op een wijze welke bewondering en navolging verdient. Misschien dat de de lak-industrie, die nog hier en daar in Palembang moet voorkomen — vroeger zou gelakt meubilair van daar in belangrijke hoeveelheden op Java zijn geïmporteerd — van uit Burma zijn overgebracht.

Het *Ceylon Pavilion*, dat als een specimen is te beschouwen van oud-Kandysche architectuur, is geflankeerd door twee fraaie torens. Hier ziet men kunstvoorwerpen van geheel anderen aard, voornamelijk op het gebied van ivoor- en schildpadbewerking en van juweelen-industrie. Producten daarvan worden door Singhaleesche kooplieden sedert jaren op Java geïmporteerd en rondgevent.

De Britsch-Imperiale Tentoonstelling beoogt aan de wereld te toonen „de natuurlijke hulpbronnen van de verschillende landen binnen het Britsche Keizerrijk en de verrichtingen op industrieel en maatschappelijk gebied van de bevolking dier landen;" aldus de officieele gids der Exhibition. „The Exhibition has a mission to foster that friendship and good feeling which make the sure bond holding together the broad Dominions of the King-Emperor."

Men ziet, dat het algemeen economisch doel en het streven dezer Tentoonstelling niet uitsluitend commercieel is; zij bevatten ook een gezond politiek element: versterking van den band, welke Groot-Britannië met zijn, over vijf werelddeelen en zeven zeeën verspreid imperiaal territoir verbindt.

Ook Nederland staat in nauwe economisch-politieke betrekking tot zijn overzeesche gewesten. Ook aan de verbinding tusschen de onderdeelen van den Nederlandsche Staat wordt, vooral in de laatste jaren sedert den wereldoorlog, getornd; zelfs door Nederlanders die echter, gewend als zij schijnen te zijn om te schelden op ... en hof, in geenerlei opzicht in het belang handelen van de millioenen-massa der inheemsche bevolking. Een tentoonstelling te organiseeren op zoo veelzijdig gebied als die te Wembly wordt gehouden, zal voor ons kleine land onmogelijk zijn. Zij lijkt ook voorshands onnoodig. Maar Nederland wellicht spoedig in de gelegenheid zal kunnen zijn om — maar dan toch in samenwerking met zijn gebiedsdeelen van-over-zee? — aan het buitenland te toonen een opleven van energisch willen en kunnen; ook op het gebied van Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. Maar dàn moet Nederland ook willen profiteeren van de onlangs geboden gelegenheid en met erkentelijkheid aanvaarden de uitnoodiging om door inzendingen deel te nemen aan de „Tentoonstelling van moderne decoratieve en toegepaste kunst", welke in 1925 te Parijs zal worden gehouden.

Zal ook Nederlandsch-Indië in de gelegenheid worden gesteld om in te zenden — in ruime hoeveelheid en verscheidenheid — producten van houtsculptuur, van metaal-, leder- en hoornbewerking en wat niet al op het gebied van „decoratieve en toegepaste kunst"; maar vooral — alweer in groote verscheidenheid en hoeveelheid-specimina van de éénig-Javaansche batik-kunst, van de mooie Soemba-weefkunst, van de goud-weefkunst uit Bali en Sumatra!

Doet zich hier niet een ongezochte, uitnemende gelegenheid voor, om de sedert den oorlog zoo sterk kwijnende Indische kunstnijverheid — in den ruimsten zin genomen — vooruit te helpen? De bevolking van Ned.-Indië mag toch trotsch zijn op het bezit van hare batikkunst, van hare wajang in diverse uitingen en van hare gamelan?

Zou „Boeatan", die jaren lang getoond heeft een warm hart te hebben op dit gebied en die nog onlangs een, op bescheiden schaal georganiseerde, welgeslaagde Tentoonstelling van Indische Kunstnijverheid en Huisvlijt in de Gothische Zaal heeft gehouden, niets kunnen doen voor de Parijsche Tentoonstelling van 1925?

J. Th. P. B.

Van Week tot Week.

24 JUNI—1 JULI 1924.

Mr. S. van der Plas †. Den 26en Juni overleed te 's-Gravenhage mr. S. van der Plas, oud-gouverneur van Sumatra's Oostkust, Officier in de Orde van Oranje Nassau, in den ouderdom van 53 jaren.

M. van der Ent †. Op 62-jarigen leeftijd is den 26en Juni te 's-Gravenhage overleden de heer M. van der Ent, gepensionneerd assistent-resident.

E. M. C. van Tijen †. Den 25en Juni is te Probolinggo op 51-jarigen leeftijd overleden de heer E. M. C. van Tijen, super-intendant der Cultuur-Mij. Wonolangan.

Mr. G. Feenstra †. Te Soerabaja is overleden mr. G. Feenstra, lid van den Raad van Justitie.

D. Motta †. Tijdens een heldhaftige poging om een menschenleven te redden, is de heer D. Motta, 3e machinist der „Melchior Treub" van de Kon. Paketvaart-Mij., den 18en Mei gedood. Een Chineesche stoker was in het gat van de krukas in de machinekamer gevallen en de heer M. verleende onmiddellijk zijn hulp; hierbij werd hij aan het hoofd getroffen door de laatste omwentelingen der machine en was hij onmiddellijk dood. De heer M. was slechts 22 jaar oud en wordt beschreven als een kundig officier en tevens zeer gezien bij zijn collega's. Tijdens de begrafenis op Tanah Abang woei van alle K. P. M.-schepen te Tandjong Priok, de kantoren dier Maatschappij aldaar en te Weltevreden, alsmede van het Bondsgebouw der Vereeniging van Scheepswerktuigkundigen, waarvan de overledene lid was, de vlag half stok.

(„Java-Bode")

Generaalsbenoeming. Bij K. B. is benoemd tot generaal-majoor bij het wapen der Artillerie van het leger in N.-I., de kolonel van dat wapen, *W. A. Blits.*

Eeredienst. Benoemd: tot predikant te Batavia ds. *W. J. Boelman;* te Soerbaaia ds. *E. J. B. Janszen.*

W. A. C. Whitlau. Den heer W. A. C. Whitlau, resident ter Sumatra's Westkust, is de rang en titel toegekend van gouverneur.

Ontslagen: op verzoek, eervol uit den militairen dienst de kapitein der Artillerie *F. Stoltenhoff* (2 Aug.) en de majoor der Genie *L. A. Pasteur.*

Bij K. B. zijn wegens volbrachten dienstijd eervol en met behoud van recht op pensioen uit den militairen dienst ontslagen:

a. op hun verzoek de kapiteins der Infanterie van het N.-I. leger *H. H. Stieltjes, K. W. Boogaard, W. Weyerman, M. Uhl, F. Ruinen* en *H. J. Flothuis;*

b. de kapitein der Inf. van dat leger *F. H. Götte.*

Geslaagd voor P.T.T.-ingenieur. Medio Mei had te Bandoeng het examen plaats voor een zestal gewezen officieren, die bij de Technische Hoogeschool voor eenige jaren in opleiding zijn genomen, teneinde hen te bekwamen voor ingenieur bij den post-, telegraaf- en telefoondienst, waarbij vooral de zwakstroom-electriciteit een hoofdvak was, meldt de „Loc." Allen slaagden, t.w. de heeren *D. A. Stephan, J. Sanders, L. Waaldorp, L. A. Peletier, E. B. Willemstijn* en *J. J. M. Meijsen.*

Universitaire examens. Leiden. Bevorderd tot doctor in de letteren en wijsbegeerte, na verdediging van een academisch proefschrift, getiteld: Rama-Legenden und Rama-reliefs in Indonesien de heer *Willem Frederik Stutterheim,* te Voorschoten. De dissertatie is versierd met ongeveer een 80-tal platen in afzonderlijken band.

Na verdediging van een academisch proefschrift, getiteld Bijdrage tot de kennis van Indische gasoliën, is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde (plantkunde) mej. *Wilhelmina Johanna van Eerde,* geboren te Gennep (L.).

Econ. doct. ex. Indologie: *M. van Rhijn, C. A. van Romondt* en *W. Brockx;* Cand.-ex. Indisch recht *H. J. van der Bie;* taalkundig cand.-ex. Indologie *W. F. Lublink Weddink.*

Taalk. cand.-ex. Indologie *C. Ebner;* cand.-ex. taal- en letterk. van den O.-I. Archipel mej. *M. C. H. Amshoff;* eindex. N.-I. adm. dienst: *G. A. Fokker,* mej. *N. G. van Witsenburg* en *W. A. P. C. Pennink.*

Amsterdam. Bevorderd tot arts: *Raden Slamet,* geb. te Poerworedjo (N.-I.).

Examen akte M. O. Ind. talen. Leiden. Geslaagd (Maleisch) de heeren *M. G. Emeis, W. J. de Wilde* en *A. Bakker;* (Soendaneesch en Javaansche archaeologie) de heer *A. C. Deenik.*

Examen L. O. 's-Hertogenbosch (kweekschool Mariënberg). Geslaagd *Fr. Palar* te Menado (N.-I.).

's Lands Plantentuin. De Plantentuin en zijn filiale te Tjibodas genieten in dezen tijd weer veler wetenschappelijke belangstelling. Thans is daar als gast werkzaam de Japansche botanicus *dr. Makano,* botanisch assistent te Tokio, die geruimen tijd in Duitschland onder den beroemden botanicus *prof. Haberland* werkte. Voorts zal binnenkort ook prof. *Koernicke* uit Bonn den tuin voor studiedoeleinden bezoeken, terwijl einde Augustus met eenzelfde doel te Buitenzorg wordt verwacht prof. *H. Winkler,* een der meest vooraanstaande Duitsche botanici, die o.m. op het in September a.s. te Batavia te houden Natuurwetenschappelijk Congres eene lezing zal houden.

Wel een bewijs, zegt het „Bat. Nwsbl.", hoe de arbeidsgelegenheid aan den tuin ook in het buitenland op prijs wordt gesteld.

De begrooting voor 1925. De begrooting voor 1925 wijst een overschot op den gewonen dienst aan van ƒ 796.000; de uitgaven bedragen ƒ 633.450.000 en de inkomsten ƒ 634.246.000. De buitengewone dienst vordert ƒ 35.077.000 boven de begrooting, plus ƒ 3.390.000 voor de uitbreiding van de vloot.

De eindcijfers van de begrooting zijn de volgende: Uitgaven in Nederland ƒ 155.277.695; uitgaven in Indië ƒ 531.332.265, te zamen ƒ 686.609.960.

De middelen in Nederland bedragen ƒ 8.752.900, de middelen in Indië ƒ 640.187.117, te zamen ƒ 648.939.017. Het tekort bedraagt dus ƒ 37.670.943.

De ontvangsten voor den gewonen dienst zijn ƒ 9.048.000 hooger geraamd dan voor 1924 en die voor den buitengewonen dienst ƒ 8.967.000.

De uitgaven voor den gewonen dienst zijn geraamd op ƒ 13.323.000 en die voor den buitengewonen dienst ƒ 15.727.000 lager geraamd. Hooger zijn alleen geraamd de vlootuitgaven met ƒ 771.000. (Aneta).

De Poeloe Laoet-mijnen. De netto-productie van de Poeloe Laoet-steenkoolmijnen wordt, volgens de M. v. T. voor 1925, geraamd op 175.000 ton, uitsluitend van de betere kwaliteit, in den handel bekend als: Stagen stoomkolen, tegen 150.000 ton gemengde kolen voor 1924. De bedrijfsuitgaven zijn volgens den opzet der begrooting geraamd op ƒ 1.874.000 tegen ƒ 1.535.000 voor 1924. De vermeerdering ad ƒ 339.000 is het gevolg van de hooger geraamde productie. Als gevolg van de betere kwaliteit van het product zijn voor 1925 de ontvangsten te Stagen, dus mede zonder de zeevracht, welke voor aflevering in andere havens op den prijs wordt gelegd, te stellen op ƒ 2.012.500, berekend naar een opbrengst, welke op ƒ 11.50 per ton is geraamd. Na aftrek van ƒ 340.000 voor afschrijving op het kapitaal blijft van het bedrijfsoverschot een zuivere bedrijfswinst van ƒ 528.500 over.

Aangezien de door het gouvernement te betalen gemiddelde leeningsrente ten bedrage van 6 pCt. over het in het bedrijf vastgelegde kapitaal ƒ 30.000 bedraagt, blijft ten slotte voor 's lands schatkist een batig saldo over van ƒ 208.300, waaruit volgt dat het rentabiliteitscijfer voor het bedrijf ruim 10 pCt. zou bedragen.

Daja. De vier hoofdaanleggers van de samenzwering in Daja werden door het landschapsgerecht veroordeeld resp. tot vier, drie, anderhalf en anderhalf jaar gevangenisstraf. Twee volgelingen kregen zes maanden, de overigen een maand gevangenisstraf. Tegen Teungkoe Akoeb is geen rechtsingang verleend.

Reboissatie. Volgens berichten, kortelings in de pers gepubliceerd, heeft in het Krawangsche eene groote overstrooming plaats gehad; de Tjitaroemdijk is daar namelijk over eene lengte van 70 Meter weggeslagen. Dat is — naar de vaste overtuigi[ng van] den gewestelijken raad der Preanger — wede[r een bewijs] van de noodlottige gevolgen, die de voortd[urende] ontwouding van Java op gevoelige wijze d[emon]streeren. De zware overstroomingen stelle[n niet] alleen de bevolking aan de grootste ellend[e ten] prooi, maar kosten bovendien de schatkist e[norme] sommen. De raad wenscht steile ravijnen en [gron]den terug te brengen tot vrij staatsdomein, w[aar]dan tot reboissatie kan worden overgegaan. [Van]wege het gewest wordt in deze richting [reeds] gearbeid. Om tot snellere afdoening en be[hartiging] van de hydrologische toestanden [te ge]raken, verzoekt de raad een regeeringssubsi[die van] ƒ 10.000. („Lo[c.")

Journalistiek. De heer *Hadji A. Salim* is den 26[...] opgetreden als hoofdredacteur van het Ma[...] dagblad *Hindia Baroe,* welk blad in de plaats [...] van de *Neratja.* („Bat. Nws[bl.")

Meester gezaghebbers. Aan de Regeering is voor[...] de gezaghebbers, die studeeren aan de Be[...] school te Weltevreden, in staat te stellen i[n aan]sluiting aan hun studie, den meesterstitel [te] halen aan de rechtshoogeschool. („Sum. P[...]

Persoverzicht uit de Indische Bl[aden] en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De openingsrede van den landvoogd. (Vervo[lg])

Over *de Inlandsche beweging* wordt in de „Tr[...] (*Locomotief* 20 Mei blz. 22) het volgende geze[gd]:

De bewustwording van de bevolking wordt a[...] tegengegaan en de Inlandsche beweging wordt [in hare] uitingen geenszins belemmerd. Integendeel, het st[reven is] gericht op een goede volksontwikkeling en op h[et] kweeken en aanmoedigen van de belangstelling [voor de] algemeene zaak. In die richting medewerkende [bewe]gingen, die langs wettelijken weg en in den goede[n vorm] hun grieven en bezwaren opperen, ondervinden [gee]lei moeilijkheid.

Het ligt in de bedoeling een gezonde politie[ke ont]wikkeling te bevorderen, waarbij der bevolking [gelei]lijk en naar gelang de maatschappij daarvoor [rijp is] medezeggenschap gegeven wordt. Hun, die in [wette]lijken vorm daarvoor pleiten, wordt niets in [den weg] gelegd. Tegen hen echter, die den wettigen weg [verlaten] en opzetten tegen het wettig gezag, opruien en a[anzetten] tot het plegen van misdadige handelingen, en do[or sabo]tage of andere laakbare daden slachtoffers m[aken, is] onverbiddelijk en streng optreden geboden. Een [minder] krachtige houding der overheid tegen zulke ind[ividuen] zou onverschoonbaar, zou plichtsverzaking zijn. [Lei]ders, die werkelijk de bevordering der volkswel[vaart en] de ontwikkeling van het volk beoogen en vera[ntwoor]delijkheidsgevoel toonen, worden niet tegengewerkt. [Doch] zij, die zich erop toeleggen ontevredenheid te we[kken en] haat te zaaien, kunnen der bevolking slechts [onheil] brengen. Het destructieve werk van zulke leide[rs kan] niet worden geduld. De landvoogd waarschuwde d[e Euro]peanen, wier geschriften en daden rassenhaat a[anwak]ken en wier werk even verderfelijk is.

Zeer belangrijk acht de *Loc.* (21 Mei blz. 28) [de vol]gende zinsnede over *het Onderwijs:*

„Bij herhaling is er met nadruk op gewezen, [dat zich op] het gebied van het onderwijs de bezuiniging [het] minst moet doen gevoelen. Het oog blijft steeds [gericht] op de bevordering van de gestadige voortschrij[dende] volksontwikkeling."

Voor het jaar 1925 wordt gerekend op de [opening] van een 34-tal nieuwe inrichtingen van algeme[en vor]mend Westersch onderwijs.

De omzetting van de zoogenaamde speciale sch[olen in] Hollandsch-Inlandsche scholen, welke in het af[geloopen] jaar voor de burgerschool te Ambon plaats had, [zal] door een gelijken maatregel voor een tweetal [speciale] scholen in de Minahasa worden gevolgd. Gelden [worden] voor 1925 ook aangevraagd voor de uitbreiding [van het] Inlandsch ambachtsonderwijs, het gewone Inlandsch[e] onderwijs en het volksonderwijs. En de wensch [wordt] uitgesproken dat de voor de oprichting van nieuwe [volks]scholen vereischte daadwerkelijke belangstelling [der be]volking steeds zal worden verkregen. Voor de be[strijding] van het analphabetisme moge krachtige mede[werking] worden gevonden bij hen, die het groot belang d[aarvan] inzien en die goede leiding willen geven bij het [...]

r verbetering der maatschappelijke verhoudingen.

Voor de schoolgebouwen heeft men zeer versoberde jecten samengesteld en de eischen voor die gebouwen vereenvoudigd; daardoor heeft men een belangrijke uiniging verkregen, welke het onderwijs in geen enkel zicht kan schaden.

De regeering schenkt volle aandacht aan de bezwaren, geopperd zijn tegen de jongste verhooging der oolgelden voor de Inlandsche lagere scholen. Getracht rdt door een milde toepassing van de classificatie der ers voor de bepaling der schoolgelden, de bezwaren veel mogelijk te ond- angen.

De voorbereiding van de oprichting van de rechtshoochool verkeert thans in een zoodanig stadium, dat de ning der nieuwe inrichting misschien nog in dit jaar, ieder geval binnen betrekkelijk korten tijd zal kunnen ats hebben.

Een regeling voor het hooger onderwijs in het algeen zal aan den Volksraad ter beoordeeling worden rgelegd. De technische hoogeschool zal door het land heel worden overgenomen, zoodra de formaliteiten, die r de liquidatie van het Koninklijk Instituut voor hooger hnisch onderwijs in Ned.-Indië vereischt zijn, zullen n vervuld en de gelden terzake op de suppletoire beooting voor dit jaar door de wetgevende macht in derland zullen zijn toegestaan.

De *Deli Crt.* (26 Mei 4de bl.) geeft nog enkele aanvulnde bijzonderheden. Wat de *fraudes* betreft, verklarend t niet slechts onder de landsdienaren, maar ook onder particulieren meer bedenkelijke feiten voorgekomen n dan vroeger het geval was, terwijl kringen, waarin oeger fraude en verduistering hoogst zeldzaam voor amen, meer door het kwaad zijn besmet, merkte de ndvoogd op, dat de toestand niet beter mag worden orgesteld dan hij is. De contrôle moet dan ook worden erscherpt, en daarvoor zijn reeds maatregelen genomen, rwijl *nog andere maatregelen in overweging zijn.* Maar e Regeering rekent zich toch gelukkig te kunnen verlaren, dat Zij in Hare landsdienaren, ambtenaren en militairen, het volste vertrouwen stelt. Wel zijn er bearenswaardige elementen, die dat vertrouwen niet rdienen, maar dit zijn slechts uitzonderingen, al moge t aantal dier uitzonderingen grooter zijn dan tevoren.

De Volksraad-overzichtschrijver van het *Soer. Hbl.* (23 ei 3de bl.) zegt over de rede van den landvoogd o.m.: Weinig meer positief, en zeker niet meer overtuigend s de alinea, gewijd aan de Inlandsche beweging. Iedere htige burger zal van oordeel zijn, dat streng moet worn opgetreden tegen hen, die den wettigen weg verlaten. n meer belang is, de oorzaken weg te nemen, die toe leiden, dat *velen* den wettigen weg verlaten. De ogenaamde Inlandsche beweging" is geen maaksel van nige individuen, die opruien en aanstoken tot misdadige ndelingen, al hebben zulke individuen een, helaas, al te emmenden greep op de kinderlijke bevolking. Dat zij n aanhang winnen, kan men echter daaruit niet alleen erklaren, en hun funesten invloed is door krachtig ptreden niet te bezweren. Ook de gouverneur-generaal et dit in: men herleze slechts de uitvoerige onderwijsaragraaf, die, zeker niet bij toeval, onmiddellijk volgt p die betreffende de Inlandsche beweging.

De *Locomotief* (21 Mei blz. 25) en het *Bat. Nwsbl.* (21 22 Mei) de jaarrede besprekend, leggen den nadruk p de *kloppende* begrooting.

„*Faites moi des bonnes finances, Sire, et je vous ferai la bonne politique*", zeide indertijd een Fransche inister tot Koning Louis-Philippe. Welnu — aldus de Loc." — met die financiën is men thans weer in het ne. De politiek kan volgen. Dat het er dan een zij, richt op welvaart en ontwikkeling des volks.

De opium-conferentie.

Volgens de *Indische Crt.* (W. J. E.) vertrok de ambtenar van Chineesche zaken, de heer *A. D. A. de Kat Angelino*, den 21en Mei naar Europa om, in opdracht n de Regeering, de straks in Genève te houden opiumonferentie bij te wonen.

De eerste conferentie van dien aard werd op initiatief n de Vereenigde Staten in Shanghai gehouden. Toen erden de bekende negen resoluties vastgesteld, naar nleiding waarvan de mogendheden wederom bijeenkwamen (1911/1912) in Den Haag, waar de opium-conentie werd ontworpen, welke op de conferentie in 1914 wederom in Den Haag gehouden — tot uitvoering zou orden gebracht. Hoewel toen reeds geratificeerd door alle mogendheden op twee na, kwam van de uitvoering et veel terecht, omdat de oorlog uitbrak. Alleen in Nederland werd de opiumconventie in Juli 1914 nog tot et verheven. In 1922 zijn toen de mogendheden weer in Genève bijeengekomen, ter bespreking van het opiumraagstuk, op welke conferentie de heer De Kat Angelino Nederland heeft vertegenwoordigd.

Behalve het opium, worden op deze conferenties uiteraard mede de andere narcotica, als morphine en cocaïne, besproken. Nederland vervult bij deze besprekingen een belangrijke rol, omdat het door zijn koloniën een der landen is, waar een ruim opiumdebiet bestaat en coca in vrij groote hoeveelheden in Indië wordt geproduceerd.

De beteekenis van den tocht van de „Plancius". Indië's natuurschoon.

De hoofdredacteur van de *Locomotief* seinde aan zijn blad (19 Mei) uit Makassar: De Molukkenreis van de *Plancius*, waarvan het bezoek aan Bali de apotheose zal vormen, kan geboekt worden als een geslaagde poging om in het tempo van het modern toerisme, Celebes en den Grooten Oost te betrekken binnen den gezichtskring dergenen, die den archipel nader wenschen te kennen. Trof eenerzijds op de meeste plaatsen de hartelijke houding der bevolking, welke beteekenis bleek te hechten aan het bezoek van de *Plancius*, anderzijds trof veelal het triest isolement dezer Oostelijke peripherie, zoomede de schaarsche teekenen van oeconomischen vooruitgang. De indruk werd verkregen dat de meerendeels goedgezinde en blijmoedige, doch tot intensieven arbeid niet bereide bevolking, geplaatst is te midden van landen en eilanden met grooter oeconomische mogelijkheden dan thans verwezenlijkt worden. Deze mogelijkheden worden bevorderd door mooie en natuurlijke afvoergelegenheden, doch belemmerd door de enorme afstanden van de centra. Toeristisch beschouwd, heeft de reis een reeks van boeiende natuurtafereelen en pittoreske kijkjes op het leven van volken van nog eenvoudigen levensstaat geleverd.

Een kleine wijziging van het program ten behoeve van de vastgeraakte *Van Heemskerk* accentueerde op ongedachte wijze voor de passagiers de ver gaande verlatenheid dezer prachtige Oostelijke gebieden, tot welker oeconomische en sociale opheffing de toeristenreis indirect vermag bij te dragen voor deze alleroudste uitstralingspunten van het Nederlandsch gezag in Indië.

De hoofdredacteur van de *Deli Crt*, de heer *J. J. van der Laan*, (zie het nr. van 28 Mei) is opgetogen over hetgeen hij bij dezen toeristentocht naar Balik-Papan, Menado, Ternate, Banda, Ambon, Makassar en Bali, aan nieuwe landen gezien heeft. Met name de tocht door de Minahasa en in het eind, de reis door Bali, waren de hoogtepunten van den tocht. Onder het hoofd „*Van moderne voyagiën*" (28 Mei 4e bl., 30 en 31 Mei 2e bl. e. v.) geeft hij een uitvoerige beschrijving van de reis.

Nadat de heer *Van der Laan* de Minahasa had gezien, schreef hij in zijn reisbrief no. IX: Wij hebben inderdaad genoten van den schitterenden tocht door dit lieflijke berglandschap, maar het blijft een niet te weerspreken feit, dat er na het machtige berglandschap van *de Oostkust van Sumatra, rondom het Tobameer*, niets schooners te zien overblijft. De Preanger moge lieflijk zijn met zijn vruchtbare sawahs en zijn dorpjes in bamboe en andere groen verscholen, geweldiger natuurschoon dan van Sumatra's hoogland is nergens in de tropen te vinden. Zeker, het is minder lieflijk, het is forscher, machtiger, maar het is grootsch, het is geweldig. Wie de natuur in zijn wilden oervorm wenscht te bewonderen, die bezoeke Sumatra, die ga vooral het Tobameer met zijn omringend bergland niet voorbij. Ook de Laut Tawar, het bergmeer der Gajoelanden bij Takengon, moge schoon zijn, het haalt het niet bij het grootsche gezicht op het Tobameer bij Haranggaul, Prapat, Piso Piso of Samosir.

De heer *v. d. L.* is volkomen onder den indruk gekomen van hetgeen Bali hem te aanschouwen heeft gegeven. Hij herinnert zich niet, op al zijn reizen, ooit zoo groote en schoone harmonie van lijn en kleuren te hebben gezien als *in Bali's natuurpracht en in de cultuur en kunst van zijn bewoners*. Het was, hoe lieflijk ook, een grootsche geweldige schoonheid, een volmaakt evenwicht en een groote, adembeklemmende verrassing. Want dàt vooral heeft hem in Bali, in tegenstelling met andere streken, die hij bezocht, getroffen, dat daar alles van grooter schoonheid is dan dat de beschrijvingen hem konden zeggen. Eenvoudig om dat dit schoon met geen pen te beschrijven is....

De „K IX" is aangekomen.

Den 26sten Mei is, zonder groot praalvertoon, in alle bescheidenheid de *K IX* te Tandjong Priok aangekomen. Geen groot gedrang.... geen speeches of fanfares.... Niets dan een ranke, smalle boot, die de Priok-haven binnenkwam na een lange reis, zonder begeleiding, van het moederland naar Indië. De *Java Bode* (26 Mei) wenscht den commandant, luit. ter zee 1e kl. *F. W. Coster*, geluk met de volbrachte reis. Het publiek, dat aan den wal veel praat over onze Indische weermacht ter zee, heeft geen flauw denkbeeld van hetgeen hier weer, dank zij den goeden geest in onze Marine, door een handjevol

BESCHIKBAAR.

wakkere kerels is gedaan. De *K IX* is een mooie boot, van het model der drie onderzeebooten, die in Indië onder de hoede van het moederschip *Pelikaan* zijn gearriveerd. Maar hoeveel meer moeite had de K 9, die *zonder begeleiding* de lange reis naar Indië maakte!

Behalve de commandant, de luitenants ter zee 1e kl. d'Engelbronner en De Jong van Beek en Donk, en de twee officieren-machinist, de heeren Vreeken en Wijvekate, bestaat de bemanning uit 23 koppen onder den chef equipage Van der Kwast. De K 9 is de tweede van een serie van drie onderzeebooten (de K 8, K 9 en K 10), die door de Mij. „*De Schelde*" zijn aangebouwd. De lengte meet 64.4 M., de breedte 5.6 M. en de diepgang boven water varende 3.6 M. De tonnemaat bedraagt 570 boven en 700 ton onder water. Bijzonderheden gedurende de reis hebben zich niet voorgedaan.

De jacht in Ned.-Indië.

Bij *Staatsblad* no. 234 wordt vastgesteld, dat in geheel Ned.-Indië gedurende het geheele jaar het jagen verboden is, het vangen, het dooden, het houden, hetzij dood of levend, het in eigendom of bezit hebben van allerlei soorten muizen, spookdiertjes, orang-oetan, neusapen van Borneo en allerlei soorten vogels, welhaast alle bekende soorten. Hetzelfde geldt voor Java en Madoera ten aanzien van het Javaansche neushoorndier, de grijze gibbon, terwijl het bepaalde tevens van toepassing is voor versche lichaamsdeelen dier dieren.

Voorts is het bij dezelfde ordonnantie verboden gedurende de maanden Februari tot en met Augustus te jagen op, of te dooden enz. duiven, hoenderachtige vogels (patrijzen, kwartels, boschkippen, fazanten, pauwen).

Gedurende de maanden Januari tot en met Juli is het jagen of dooden enz. verboden van konings- of goudsnippen en waterhoenders.

Gedurende Maart tot en met Juli is ditzelfde verboden voor eenden en futen.

Van December tot en met Juli is het verboden te jagen op of te dooden herten, kidang, dwerghert en banting.

Ook buiten Java en Madoera is het gedurende het geheele jaar verboden te jagen enz. op dieren als herten, olifanten, tapirs, papagaaiachtige vogels, Paradijsvogels enz.

Artikel 6 der genoemde ordonnantie — de vorige artikels zijn die van 1 tot 5 — verbiedt het eieren uithalen uit nesten van alle genoemde vogels, of het vernietigen der eieren, alsmede het in eigendom of bezit hebben daarvan, terwijl ook het verstoren of vernielen der nesten verboden is.

Een uitzondering kan gemaakt worden door het hoofd van gewestelijk bestuur, gedurende een door dezen te bepalen tijdvak, waar het betreft het weghalen van eetbare vogelnestjes.

Tevens is bepaald dat het jagen enz. wel toegestaan is op een bij een woning behoorend erf, of in die woning, dan wel op besloten terrein.

Onverminderd het ordonnantiezegel en de volgens de locale verordening verschuldigde leges, is voor het verkrijgen van een jachtakte — deweike na ingediend verzoekschrift verkregen wordt — een recht verschuldigd varieerend van *f* 200 tot *f* 10.

Een en ander zal, vermeent de *Locomotief* (22 Mei), niet nalaten indruk te maken in jagerskringen in Indië, alwaar men opnieuw strenger aan bepalingen gebonden is door het bovenstaande.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Onregelmatige handelingen van den Assistent-Wedono te Setjang (Kedoe-Java).

In de „Sinar Hindia" van 7 Maart 1924, is een schrijven opgenomen van een bewoner der dessa Pajaman (onder-district Setjang), waarin deze zich beklaagt over onregelmatige handelingen van de zijde van den assistent Wedono te Setjang, in zijne functie van magistraat, in de eerste plaats hierin bestaande, dat hij op den 27sten Februari 1924, tijdens een onderzoek, aan de Inlandsche vrouw Bok Pawiredjo, schoppen zoude hebben toegebracht. Genoemde vrouw werd op dien dag door den assistent-Wedono opgeroepen om voor hem te verschijnen, aan welk verzoek zij, onder geleide van een dessa-politieman (prabot), voldeed en had zich toen te verantwoorden over eene niet geheel betaalde geldschuld aan de Desabank, waarvan nog *f* 14.— te voldoen over bleef.

Aangezien zij ook dit bedrag op dat oogenblik niet betalen kon, vroeg zij één maand uitstel, waarover de assistent-Wedono zóó ontstemd geraakte en zich zóódanig opwond, dat hij, met een vuurrood gelaat, 2 schoppen aan Bok Pawiredjo toebracht.

Het ambtelijk optreden van dezen inlandsche[n ma-]gistraat was op den 20sten dier maand niet gelu[kkig].

Volgens mededeeling van dien zelfden schrijver had hij, op den namiddag van dien dag, ten [...] uur, den dogkar-voerder, met name Toeroes, on[der] [...] van scheldwoorden, bij den keel gegrepen, in d[e wo-]ning van iemand, die op zijde van den grooten [weg] woonde.

Dat geval zou zich aldus hebben toegedragen.

Het regende op dien middag zwaar, toen de d[ogkar-]voerder Toeroes met zijn voertuig, waarin 2 in[landers] met hunne echtgenooten waren gezeten, Setjan[g bin-]nenreed en de inzittenden uitstapten.

Niet lang daarna reed een auto achter op en [...] het scheen dat er voldoende ruimte was om den [dogkar] te passeeren, geraakten de beide voertuigen in [botsing] met elkander en werd de dogkar zwaar beschadi[gd].

Verdere ongelukken hadden gelukkig niet plaa[ts].

De auto werd bestuurd door een Nederlander; het nummer van het voertuig, herinnert de sc[...] zich niet.

De koetsier van de dogkar liep onmiddellijk n[aar de] naastbijzijnde politie in de dessa, verzocht ha[ar den] stand van zaken op te nemen en te getuigen [dat hij] in het geval geen schuld had.

Weldra kwam de assistent-Wedono ter plaa[tse en] verkeerde de koetsier in de meening dat die ko[mst het] gevraagde onderzoek ten doel had.

Toeroes kwam hem tegemoet, bewees hem o[p behoorlijke wijze] nig den verschuldigden eerbied, doch nadat d[e assi-]stent-Wedono beide partijen had ondervraagd, [greep] hij Toeroes plotseling bij den keel, daarbij alle[rlei] dreigingen uitende als hij den moed had eene [klacht] in te dienen.

Daarna sprak hij met den autovoerder, die [...] met zijn auto verder reisde.

De Redactie van de Sinar Hindia vindt een o[ptreden] als dat van den assistent-Wedono te Setjang [...]

Zijne reputatie in Kedoe is trouwens over [het alge-]meen ongunstig en de Redactie zou gemakk[elijk een] geheel Dagblad kunnen vullen als zij open[baarheid] gaf aan alle klachten, welke over zijn pers[oon als] landsdienaar binnenkomen.

Toch kan zij niet nalaten langs dezen weg de[n assi-]stent-Wedono te verzoeken te willen antwoord[en op] de vragen of hij misschien bevriend was m[et den] Nederlandschen autobestuurder, dan wel of [hij] vreesd was voor dezen of dat hij tegen een ond[...] opzag en misschien een geschenk had aangeno[men].

Hoe het zij, de Redactie hoopt dat de bevoeg[de auto-]riteit een onderzoek naar deze onbehoorlijke [hande-]lingen zal instellen.

De Siberische Spoorweg.

Volgens officieele mededeeling van de hoog[...] sche, Amerikaansche en Japansche postautorit[eiten is] de dienst op den Siberischen spoorweg gehe[el her-]steld en werkt de nieuwe regeling onder de Ru[ssische] Sovjet uitstekend.

Er is een mail-Expres, die de mail van Shan[ghai en] Hongkong direct naar Engeland overbrengt, on[der ge-]leide van bepaalde personen, als de afzenders [der] brieven daartoe den wensch te kennen geven.

De duur der reis is 18 dagen van Shanghai [...] van Hongkong.

Voor de reizigers wordt zeer goed gezorgd [...] geheele exploitatie is niet minder dan die van [vóór de] Revolutie.

Toch is alles beter verzorgd in het Russisch [dan in] het Chineesch gedeelte van de lijn.

De reiskosten voor het geheele traject van [...] Petersburg bedragen *f* 600.—.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Dr. Sun Yat Sen aan het woord als leider va[n het] Nationaal Congres van de Young Men Chr[istian] Association te Canton (Zuid-China).

III.

Wanneer de Oosterling in Amerika aankomt, [wordt] er in het geheel geen acht geslagen op de [klasse] waarin hij op de stoomschepen heeft gereisd.

Men bezorgt hem aan den wal moeite, bev[...] van alles en als het dan blijkt dat de reizig[er van] Japanschen landaard is, dan mag hij vrij verder [...]

Doch is de reiziger iemand van het Chineesch[e ras], dan wordt hij voor het onderzoek naar alles [in het] Douanekantoor ondergebracht en gedurende eeni[ge da-]gen aangehouden.

Spreker zelf ondervond dit destijds gedurende den tijd van 3 weken en mocht nog van geluk spreken, want anderen werden, na vele onkosten te hebben gemaakt, naar hun land teruggezonden.

De Amerikanen, die het innerlijk verreinen van den mensch en de versterking van diens lichaam en Geest beoogen, hebben hun eigen Young men Christian Association in het leven geroepen, met het doel de maatschappelijke samenleving te verbeteren, doch de Chineesche Association zal toch goed doen de Amerikaansche manier van handelen niet tot voorbeeld te nemen, daar deze in het openbaar zulk een sterk bewijs levert dat zij meer denkt aan het eigen belang dan aan dat van het algemeen.

In San Francisco wordt de Chineesche reiziger in de groote Hotels niet toegelaten evenmin als in de vreemdelingenwijk te Shanghai, waar hij, als hij zich aanmeldt, voor de deur reeds wordt weggejaagd, somtijds vergezeld van de noodige invectieven.

Dat is te erg, niet het minst wanneer in aanmerking wordt genomen het feit: dat China een land is met eene bevolking van 400 millioen zielen, die op eene geschiedenis en eene beschaving kunnen bogen van meer dan 4000 jaren.

De oorzaak van deze geringschatting der Chineezen in het internationale leven is dat het Chineesche ras zoo moeielijk in beweging is te krijgen en voorts dat het dikwijls zoo ongevoelig is voor de consideratie van anderen, niettegenstaande het reeds twintig jarig bestaan van de Chineesche Association.

De Ambtenaarskliek en de Militaire Partij in China dragen tot die vernedering het noodige bij, door het toonen van de grootst mogelijke onverschilligheid voor de in het land aanwezige onrustige toestanden.

Degenen, die het land willen helpen, zullen, als zij resultaten willen zien, in de allereerste plaats die schadelijke invloeden moeten vernietigen, hetgeen niet moet geschieden door een paar enkelingen doch door de samenwerking van het geheele volk, waartoe de Chineesche Association ook kan bijdragen.

De Kok Bien Tong Groep, die het met het land goed meende, verloor 72 patriotten tijdens de revolutionaire gevechten te Canton.

Zooals bekend is, waren wijlen Liok Hoo Tong en Soe Kian Djie hunne voorgangers.

Zij behoorden niet alleen tot de Kok Bien Tong Groep, doch waren ook lid van de Association en vielen als slachtoffers van hunne hulp aan het land.

Nu zijn er niet weinig leden van de Association die zeer gaarne eene functie te Peking aanvaarden en als men hun optreden vergelijkt met dat van de genoemde slachtoffers, is het verschil dan niet zeer groot, vraagt de spreker?

Doch al ware het dat die te Peking aanwezige leden van de Association naar Hongkong en Canton zouden willen komen, dan zou het nog de vraag zijn of zij tot verheven daden in staat zouden zijn als die, welke wijlen Liok Hoo Tong en Soe Kian Djie hebben ontplooid.

Het land willende helpen en verzekerd zijnde dat de Kok Bien Toug Groep bij welslagen den dank van het Volk zoude oogsten, bemoeide die Groep, voordat de Revolutie uitbrak, zich reeds met den gang van 's Lands zaken, niettegenstaande de leden der Groep zeer goed wisten, dat zij, bij ontdekking en arrestatie werden bedreigd met de straf van onthoofding door afkapping en dat die arrestatie ook zelfs op hunne familieleden werd toegepast.

Die hooge bedoelingen van het verleenen van hulp aan het land met opoffering van eigen leven, was eene grootsche oprecht gemeende daad, die de vereering door het Volk in alle opzichten verdient.

Na den afloop der Revolutie was het gevaar voor executie geweken en stond dit het streven naar eene goed bezoldigde functie te Peking niet meer in den weg.

Nu de bemoeienis van de Kok Bien Tong Groep zich al meer en meer uitbreidt, heeft zij het wenschelijk geacht dit Congres te Canton bijeen te roepen, ten einde het onderwerp te bespreken op welke wijze het best tot zuivere toestanden is te geraken en hoe, ingeval overeenstemming van denkbeelden wordt bereikt, de Groep zich zou kunnen aansluiten bij de beweging van de Young Men Christian Association.

(Wordt vervolgd).

Literatuur-Overzicht.

De Indische Mercuur.

47e Jg. No. 25. De Gouvernements kina-onderneming in 1922, door dr. A. Groothof. Kamer van koophandel en fabrieken voor Twente (gedeelte voor N.-I. van belang).

No. 26. Gunstige cultuurvoorwaarden voor Perubalsem in Suriname, door A. W. Drost. De redactie van den I. M. noemt de mededeeling van den heer Drost, volgens welke bij een stelselmatige werkwijze het winnen van den balsem in Suriname geregeld plaats zal kunnen vinden, een belangrijke.

Overigens geven beide nummers als steeds de waardevolle cijfergegevens, door dr. H. C. Prinsen Geerligs bijeengebracht, benevens de vele rubrieken van practische beteekenis voor den handel.

Algemeen Landbouwweekblad.

8e Jg. No. 47. Over katoenbemesting. Kratok, een belangrijk groenbemester bij den Inlandschen landbouw in de Afd. Bondowoso, door S. Kertosoemo. Kratok, de 20-jarige groenbemester, door J. v. Baalen. De verspreiding van de padivariëteit Skrivimankotti en tjina in het Ambarawasche, door Soewardjo. Rosellevezel. Radio XVI.

De Indische Verlofganger.

2e Jg. No. 45. De bestrijding der ontucht in Indië. Reglementeering een der middelen? De schr. v. d. B pleit voor weder-invoering van reglementeering. Wachtgelders in Indië vóór 100 jaar, door C. Vis—J. v. R.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

8e Jg. No. 7. Het zieleleven der Indonesiërs VII. Atap en atapbereiding, door Lekkerkerker. Uit den ouden tijd (slot).

Overzicht v. d. Inlandsche en Maleisch-Chin. pers.

1924 No. 21 loopt tot 24 Mei.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Dl. 120, afl. 11, 12. Verschillende juris prudentie artikelen. Pro Juventute en de moderne strafwetgeving voor minderjarigen, door mr. C. A. Wienecke.

Geneeskundig Tijdschrift voor N.-I.

Dl. 64, afl. 2. Verslag afd. Sumatra's Oostkust. Over het verduurzamen van bacteriën en van het rabiesvirusfixe, door dr. L. Kirschner. De doodsoorzaken bij de verzekerden der N.-I. Levensverz.- en Lijfr. Mij., door dr. G. W. Kiewiet de Jonge. De klinische beteekenis van den uitslag van het onderzoek van den liquor cerebrospinalis bij lijders aan syphilis, door F. E. A. Hazebroek. Eenige opmerkingen aangaande de epidemiologie van de pseudo-typhus, door E. Walch en dr. N. C. Keukenschrijver. De afmetingen van het bekken van de Javaansche vrouw, door dr. N. C. Keukenschrijver. Thymolinjecties bij lepra, door C. M. Beukers. Het reststikstofgehalte van het bloed bij Inlanders en Europeanen, door dr. W. Radsma en Goelam. De nierfunctie bij ankylostomiasis, door C. D. de Langen en Moh. Djamil. Vergiftiging door ketjoeboeng, door dr. A. W. Verhoef. Latrines en vliegen, door W. B. Doorenbos. Een geval van ribtransplantatie volgens Lexer na uitgebreide onderkaakresectie, door dr. H. G. Bär. Beschouwingen over de behandeling van Tilariasis met tartarus emeticus, door dr. H. G. Bär. De septic tanks van Soerabaja, door W. A. Wille. Neosalvarsaan-intoxicaties, door A. Kuyer.

Eigen Haard.

50e Jg. No. 25 en 26. Voortbrengselen v. d. Indischen bodem.

Handelsberichten.

18e Jg. No. 901. Gevaren voor den afzet onzer koloniale producten, door J. Bos, vestigt de aandacht op de NOWI („Nederland-Oost-West-Indië), instituut dat met de verkregen resultaten en ondervinding een doeltreffende propaganda in den vreemde zal aanvangen, om het publiek te doen weten wat het consumeert en draagt en wat de Nederlandsche koloniën presteeren. — Was voor dit streven geen gehoor te vinden bij bestaande organisaties, als Koloniaal Instituut, Oost en West, Nederland in den vreemde?

Jaarverslagen.

De commissie voor 's Rijks geschiedkundige publicatiën over 1923, o.a. Levantsche Handel. De O.-I. Compagnie in Perzië.

De St. Franciscus-Ver. te Padang (1922 en '23).

Handelsvereeniging te Semarang.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. XXVIII No. 6. Soemba, door D. K. Wielenga. Indrukken van Egypte, door F. L. Bakker. Missionaire Pandita Djawa's, door W. F. C. v. Helsdingen.

De Katholieke Missiën. Jg. 49, afl. 8. Geen artikelen over onze overzeesche gewesten.

BOEKAANKONDIGING.

Het adatrecht der inlanders in de juris prudentie 1912—1923, door mr. J. C. van der Meulen. (Drukkerij voorh. E. J. Brill, Leiden).

Indian Problems in religion education politics, door Henry Whitehead. (Constable & Co., London-Bombay-Sydney).

Unter Hollands Flagge, door A. Zehnder, „ehemals Soldat der holländischen Kolonialarmee". (Räber & Cie. Luzern).

Suriname.

Ons is toegezonden No. 5 der *„Lezingen over Surinaamsche problemen"*, door S. Beck, te Paramaribo, handelende over *„Landbouwbedrijfsvorm en Landbouwopleiding."* Van de vorige lezingen zeiden wij in een vorig nummer, dat zij getuigden van een scherp inzicht, niet alleen in den economischen, maar ook in den maatschappelijken toestand der verschillende bevolkingsgroepen in de kolonie.

Ook over de 5e lezing willen wij herhalen wat wij daar schreven over de vorige: „Een scherper ontleding van de verschijnselen is o.i. wel nimmer gegeven."

Een bespreking van de lezingen van de hand van Mr. Dr. C. F. Schoch — Hoofddirecteur van de Surinaamsche Bank te Amsterdam — vindt men in *„De West-Indische Gids"* van deze maand. In de *Indische Mercuur* van 13 Juni een bespreking door Prof. Dr. F. A. F. C. Went.

Van het hoogste belang zijn in de 5e lezing de beschouwingen over de sinaasappelen-cultuur, waarvan de voordeelen en de bezwaren met groote kennis van zaken worden in het licht gesteld.

In verband met de beschouwingen van den heer Beck over het aandeel dat het lager onderwijs in zijn tegenwoordigen vorm heeft op het zich afwenden van de creolenbevolking van den landbouw, trof ons een artikel in *„De West"* van 3 Juni over het district Coranie. Wij vinden daarin de mededeeling, dat de bevolking 2436 zielen bedraagt, waarvan 1700 landbouwers. „Telt men — aldus het blad — bij dit aantal de kinderen op, dan komt men tot de slotsom, dat op Coronie bijna ieder landbouwer is."

Heel betrouwbaar zien de cijfers er niet uit, maar zooveel schijnt er uit te blijken, dat op Coronie althans het onderwijs, dat er reeds langer dan een halve eeuw gegeven wordt, niet den funesten invloed heeft gehad, dien men er aan toeschrijft. Deze gunstige uitzondering zou dan een gevolg moeten zijn van de ligging van het district en van den bedrijfsvorm, die past bij den ras-aanleg van de creolenbevolking.

* * *

In een zeer uitvoerigen brief aan de Koloniale Staten, gedagteekend 10 Mei 1924, behandelt de Gouverneur het salarisvraagstuk, zeker een der moeilijkste regelingen waarvoor het Koloniaal Bestuur ooit gestaan heeft. Wij kunnen in de kleine ruimte, die ons ter beschikking staat, geen overzicht geven van de ingewikkelde regeling, die dubbel moeilijk is, gezien het tijdstip waarop zij tot stand komt. Evenals in patria, brengt de salarisregeling in Suriname de gemoederen in heftige beweging.

* * *

De beide landbouwvereenigingen hebben, naar *„De West"* meldt, besloten tot invoering van een keuring van koffie voor uitvoer.

De keuring zal geschieden op kleur, breuk en geur. Bij goedkeuring krijgt de koffie een certifaat van keuring en worden de zakken der betrokken partij gelood. Aan de Vereeniging voor Koffiehandel is verzocht om een aparte noteering in te stellen voor gekeurde koffie.

De commissie van keuring zal bestaan uit twee leden van elk der landbouwvereenigingen, terwijl de voorzitters dier vereenigingen beurtelings zullen optreden als voorzitter der keuringscommissie.

De keuring is niet verplicht, doch ieder die koffie wenscht uit te voeren, kan, desverkiezend, keuring aanvragen. Twaalf ondernemingen hebben zich reeds verbonden om uitsluitend koffie te verschepen die de keuring is gepasseerd.

Wij meenen dat er gedurende den oorlog ook sprake is geweest van keuring van koffie bij uitvoer. De maatregel schijnt toen dus niet te zijn voortgezet.

* * *

Rijstpolder in Saramacca. Naar *„De West"* verneemt, heeft het Gouvernement in beginsel het plan goedgekeurd van den commissaris van Saramacca om een rijstpolder aan te leggen achter Groningen. Bij voorloopige opneming bleek dat het terrein gunstig gelegen is voor dien aanleg. De bestaande vestiging bij Groningen zal in den polder worden opgenomen. Met de werkzaamheden zal in den a.s. drogen tijd een begin worden gemaakt.

* * *

Opvoedingsgestichten. „De West" van 16 Mei schrijft: Het Gouvernement heeft zich onlangs gewend tot de beide groote missies in deze kolonie, om medewerking te vragen voor de opvoeding van jeugdige overtreders, wier plaatsing in een verbeterhuis door den rechter wordt noodig geoordeeld.

Van de Katholieke missie is toestemmend op dit verzoek geantwoord, van de zijde der Broedergemeente is nog niet geantwoord.

Woensdag heeft de kantonrechter al dadelijk gebruik gemaakt van de getroffen overeenkomst met de katholieke missie, door van twee jongens, die veroordeeld werden wegens overtreding (diefstal) de opneming te gelasten in een katholiek opvoedingsgesticht.

Daar, voor zoover ons bekend, geen der beide missies beschikt over een inrichting ter verbetering van jeugdige misdadigers, vermoeden wij, dat de twee jongens worden opgenomen in het weeshuis der missie. Voor aldus opgenomen jongens zal vanwege het Gouvernement een zekere vergoeding worden betaald.

* * *

In het *„Verslag omtrent den toestand der Nederlandsche Handel-Maatschappij en hare handelingen in het boekjaar 1923"* vinden wij omtrent Suriname het volgende medegedeeld:

„In de 41ste campagne, loopende van 1 September 1922 tot 31 Augustus 1923, werden op de suikerfabriek „Mariënburg" vermalen 69.640 ton riet, afkomstig van 3315½ akkers, gevende derhalve een rendement van 21.004 ton per akker. De suikerproductie bedroeg ... ton.

Hiervan werden verscheept naar Amsterdam ... ton en naar andere havens 1317 ton, terwijl voor plaatselijk gebruik 1365 ton werden gefabriceerd. De opbrengst per ton suiker bedroeg *f* 242.

De rumproductie bedroeg 567.110 Liters, terwijl de cacao-opbrengst 9503¼ K.G. beliep.

Gedurende het verslagjaar stonden de agentschappen in relatie met 1 suikeronderneming, 1 cacaoplantage en 2 koffieplantages.

De reconstructie van de fabriek kwam in het afgeloopen jaar geheel gereed. De nieuwe installatie werkt bevredigend.

Zooals uit de Winst- en Verliesrekening blijkt, werd in 1923 door het Agentschap in Suriname een winst gemaakt van *f* 508.036.82, hetgeen te danken is aan de gunstige prijzen, waartegen wij onze suiker van de hand konden doen."

* * *

Verschenen is *„Een achttal Surinaamsche liederen in oorspronkelijken tekst"*, door Theo A. C. Comvalius te Paramaribo, met medewerking van M. Doesburg en M. Schmidt. (Graveerwerk en druk van Breitkopf & Härtel, Leipzig).

Een paar jaar geleden verscheen van de hand van den heer Comvalius: *„Iets over het Surinaamsche Lied. Een bijdrage tot de kennis van de folklore van de kolonie Suriname"*.

* * *

Bij P. Noordhoff te Groningen is de tweede, geheel omgewerkte druk verschenen van *„De Economische Atlas der geheele aarde in 60 kaarten"*, door R. ... en K. Zeeman. Daarin een mooi kaartje van Suriname, schaal 1 : 3.000.000. Door een drukfout staat er 1 : 300.000.

De gebieden tusschen Nieuwe Rivier en Koetari en tusschen Litanie en Maroewinikreek zijn aangeduid als betwist gebied.

In het voorbericht worden onder de geraadpleegde bronnen genoemd de kaarten der *„Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië"*. Voorts wordt medegedeeld dat op de kaart van Suriname de terreinen voor den grooten landbouw en delfstoffen zijn opgenomen naar de gegevens van den Gouvernements-landmeter Amson te Paramaribo.

Curaçao.

De economische toestand op St. Martin. (N.G.)

Dokter Nunes, die 8 jaar als gouvernements geneeskundige op St. Martin werkzaam was, vond over de jaren 1916—1924, niettegenstaande een geboorte-overschot van bijna 300 zielen, een achteruitgang der bevolking met ± 1000 zielen of ongeveer 30 %, van 3302 tot 2366. De dokter acht dit te bedenkelijker, waar hij in de toeneming der bevolking ook voor St. Martin een hoofdfactor voor de opkomst van het land ziet. Hij verklaart den achteruitgang der bevolking, in de Amigoe van 17 Mei 1924, door de emigratie naar Noord-Amerika, die schrikbarend toeneemt, en nog grooter omvang zal nemen, nu de geëmigreerden hunne familieleden laten overkomen.

Terwijl dus het emigratiecijfer zal stijgen, zal het geboorte-overschot dalen, daar het aantal geboorten steeds minder zal bedragen, aangezien zij, die emigreeren, n.l. de jongelieden, juist degenen zijn, die de komende generatie scheppen moeten. Volgens zijne meening zal de tijd ook dra daar zijn, dat de bevolking van St. Martin zal zijn samengesteld uit ouden van dagen.

Wat de gevolgen daarvan betreft, merkt de schrijver op:

De *zoutexploitatie* ondervindt „nu" reeds op dagen van het garen en het verschepen van zout zekere moeilijkheden, doch zal spoedig voor grootere malaise te staan komen. Door de emigratie neemt het aantal werkvolk af en dit zal als noodzakelijk gevolg hebben, dat zij, die achterblijven, hoogere loonen zullen gaan eischen.

Het is bekend, dat alhier de kosten van het garen en het verschepen van het zout nu reeds hooger zijn dan op Turks-eiland. Wat het verschepen betreft, staat Turks-eiland er ook veel beter voor dan St. Martin. Onze haven is namelijk zeer ondiep en daarom moeten de schoeners, die hier voor zout komen, veelal het anker heel ver buiten laten vallen. Men heeft dan ook hier het dubbele van den tijd noodig om een gelijke hoeveelheid zout als op Turks-eiland te verschepen. Uit het voorgaande is dus makkelijk te begrijpen, dat de kosten om het zout alhier aan boord te krijgen veel hooger zijn.

Zullen nu in de komende jaren door grooter gebrek aan werkvolk de exploitatiekosten nog hooger stijgen, dan zal er van concurreeren met Turks-eiland geen sprake meer kunnen zijn, daar hier concurrentie zou beteekenen „met verlies exploiteren".

Met den *handel* op St. Martin is het ook al niet veel beter gesteld. De handel in het Hollandsche gedeelte heeft niet enkel een verlies te boeken door de emigratie, doch heeft met meer gewichtige factoren te kampen.

Het Fransche gedeelte heeft n.l. geen invoerrechten en de kooplieden aldaar kunnen, ook door den tegenwoordigen lagen koers der franken, hunne waren aanzienlijk lager prijzen dan hunne concurrenten in het Hollandsche gedeelte. Waar dan ook vroeger de inwoners van bepaalde districten van het Fransche gedeelte steeds hunne inkoopen deden te Philipsburg, zijn het thans de ingezetenen van het Hollandsche gedeelte, die uit economisch oogpunt hunne waren van Marigot betrekken.

De handel van het Fransche gedeelte bloeit nu dus ten koste van dien van het Hollandsche gedeelte.

Door de langdurige droogten, alsook door de steeds lage katoenprijzen, is het ook voor den *landbouw* geen „excelsior".

En nu wat de *veeteelt* betreft: het afzetgebied van het alhier gefokte vee is Guadeloupe of Martinique. Door de lage koers der franken kunnen de veefokkers in het Hollandsche gedeelte, die hunne onkosten met guldens dekken moeten, thans ook geen zaken doen.

C. P. M.

Vandaag den 24en en Maandag den 26en Mei worden twee groote nieuwe olietankbooten verwacht, komende van Holland, ieder van 2600 ton. *(A. d. C.)*

Huisvlijt.

Het vijfde jaarverslag van „Huisvlijt" is in opgewekten toon geschreven. Mevr. Evertsz trad af als voorzitster, werd tot eerelid benoemd en opgevolgd door Mevr. Gorsira-De Haseth.

Met goeden uitslag gaf het struisvogelpark „Albertina" zijne veeren ten verkoop en de inzendingen der vereeniging van hoedenvlechtsters „Arbeid Adelt" vonden eveneens voldoenden aftrek. De ruilhandel met „Huisarbeid" te Paramaribo slaagde niet.

De inkoopwaarde van handwerken en andere artikelen bedroeg op 31 Dec. ƒ 6721.80.

Uit het verslag der „Koninklijke".

VENEZUELA. *The Caribbean Petroleum C.* — In verband met de uitbreiding van de transportcapaciteit der vloot, welke de ruwe olie van Venezuela naar Curaçao vervoert, kon de productie der terreinen in Venezuela worden opgevoerd; zij bedroeg: 495.153 (350.362) K.G. tons.

De raffinaderij te San Lorenzo bleef in de behoefte van onze verkoopsorganisatie in Venezuela voorzien.

The Venezuelan Oil Concessions Ltd. — Op korten afstand van den in het vorig jaarverslag vermelden spuitenden put, welke verzandde, werd een nieuwe put geboord, welke aan het einde van het verslagjaar bijna dezelfde diepte had bereikt en sedert een ruime productie oplevert.

CURAÇAO. — In verband met bevredigende toezeggingen der Regeering, dat ons bedrijf geene bijzondere of exorbitante lasten zouden worden opgelegd, werd besloten de opslagcapaciteit der raffinaderij uit te breiden met 41 tanks, met een totaal-inhoud van meer dan 1 millioen barrels. Het opstellen dezer tanks is thans in vollen gang. Voorts wordt de verwerkingscapaciteit der raffinaderij verhoogd tot ruim 4000 ton per dag.

Uit den Verren Vreemde.

Van overal wat.

Door de regeering is aan de Tweede Kamer een ontwerp aangeboden tot wijziging der wet van 30 Juli 1921, om de positie van *de Holland—Zd. Afrika lijn* te redden.

Het ligt in de bedoeling, zoo spoedig mogelijk na de totstandkoming van dit wetsontwerp de reizen naar Zuid-Afrika te doen maken met 5 thans in de vaart zijnde stoomschepen der Holland—Zuid-Afrika- en met 4 der stoomschepen van Holland—Oost-Afrika Lijn, en wel om beurten in twee diensten: van Nederland over Kaapstad naar Durban en terug door het Suezkanaal, en van Nederland door het Suezkanaal naar Durban en terug over Kaapstad.

Zuid-Afrikaansche studenten-dagen in ons land, 24 en 25 Juni te Rotterdam, daarna te Haarlem en te Amsterdam. 60 Z.-A. studenten uit Engeland, 30 uit Nederland waren de gasten van een comité, dat zich hiertoe gevormd had.

In Zuid-Afrika is nu de nieuwe regeering gevormd. De nationale ministers zijn: Hertzog, premdier en minister van het Inboorlingenwezen; Tielman Roos, Justitie; Dr. Malan, Binnenlandsche Zaken, Openbare Gezondheid en Onderwijs; Havinga, Financiën; Beiers, Mijnen en Industrie; C. W. Malan, Spoorwegen en Havenwezen; Grobler, Kolonisatie; Kemp, Landbouw.

De arbeiders-ministers zijn: Creswell, Verdediging en Arbeid; Boydell: P. T. T. en Openb. Werken.

Albany, hoofdstad van den staat New-York, heeft het *300-jarig-feest* van haar bestaan gevierd. Van de meeste huizen woei de Hollandsche driekleur, hier en daar voorzien van den Oranjewimpel.

De Nederlandsche gezant te Washington, jhr. mr. De Graaff, heeft met zijn echtgenoote en dochter de feesten bijgewoond.

In de Herminus Bleecker Hall werd een bijeenkomst gehouden, waar verschillende sprekers de geschiedenis van Albany hebben geschetst. Er werd verteld, dat toen in 1624 het schip de „Nieu Nederland" van de West-Indische Company zijn eerste passagiers van Holland naar de nieuwe wereld bracht, het grootste aantal der reizigers in New Amsterdam werd afgezet. Slechts een handjevol, achttien families, werden verder den Hudson opgebracht naar het toenmalige Beverwyck. De naam Beverwyck werd behouden totdat later, onder het beheer van Engeland, de stad „Albany" genoemd werd, een naam dien het sinds dien behield.

De *Sovjet-regeering heeft de Chineesche souvereiniteit over Noord-Mongolië erkent*, de Russische troepen zullen worden teruggeroepen. Mocht dit de beëindiging beteekenen van den strijd tusschen de twee jonge republieken om de overheersching in het oude Mongolië, het wil daarom nog niet zeggen dat het ook rust en berusting zal beteekenen voor het rijk, waar eenmaal Timoetsjien, Dzengis Chan, de Groote Chan den scepter voerden, en waar ieder gemoed nog het verlangen in zich draagt naar het herwinnen der volslagen souvereine onafhankelijkheid voor zijn land. Ware China een rustige, krachtige staat, zijn voogdij over Mongolië zou aan dit,

BESCHIKBAAR.

in menig opzicht achterlijke, land ten goede kunnen komen, maar het China van onzen tijd heeft eigenlijk zelf een krachtigen voogd noodig.

Een andere bepaling van de *Russisch-Chineesche overeenkomst betreft den Chineeschen Oosterspoorweg.* Deze aangelegenheid had nota's uitgelokt van de Japansche, Amerikaansche en Fransche regeeringen, toch heeft de Chineesche regeering de overeenkomst geratificeerd.

In haar antwoord op die nota's ontkent de regeering te Peking, dat met vreemde belangen en voorrechten rekening was te houden, zij zegt dat het in deze een aangelegenheid betreft, waarin alleen China en Rusland rechten en belangen hebben.

De groote belangstelling van Frankrijk voor den Chineeschen Oosterspoorweg vindt haar oorzaak hierin dat de oorspronkelijke statuten van de Russisch-Chineesche Bank — thans Russisch-Aziatische Bank — die de Chineesche Oosterspoorweg oorspronkelijk financierde, toelieten om buiten Rusland de directie van deze bank te veranderen. Na den coup d'état van de bolsjewisten werd op die gronden in Parijs een nieuwe directie gevormd en door de protectie van de Fransche regeering werd meer dan zestig procent van het kapitaal van de bank Fransch. Het is dan ook moeilijk aan te nemen dat Frankrijk het argument van China, dat de overdracht van den spoorweg een aangelegenheid is slechts tusschen China en Rusland, zal kunnen aanvaarden.

Zoo meldt zich voor Frankrijk al weer een moeilijkheid aan, waarin ook Moskou direct betrokken is, op het oogenblik dat de nieuwe regeering juist spreekt van de voorbereiding der hervatting van de normale betrekkingen met Rusland.

In zijn eerste regeeringsverklaring liet Herriot zich voorzichtig uit over toenadering tot er *erkenning van Sovjet-Rusland door Frankrijk*, maar er zal iets gebeuren. Naar 't zich laat aanzien, zal Frankrijk voor de erkenning de jure in overeenstemming met de Ver. Staten handelen, het zal een officieele missie naar Moskou zenden, reeds wordt gesproken van een conferentie in 't najaar te Parijs, waarbij niet alleen de beide regeeringen vertegenwoordigd zullen zijn, doch ook de houders van Russische fondsen en de vroegere eigenaars van Fransche ondernemingen in Rusland. Ook zou een commissie worden benoemd voor de bestudeering van de Russische burgerlijke- en handelswetgeving en de economische betrekkingen.

Kan het verloop der Londensche onderhandelingen tusschen Groot Brittanië en Rusland de hoop niet voeden op een spoedig te bereiken resultaat, indien in de wenschen van Engeland, Amerika en Frankrijk overeenstemming blijkt te zijn, zou dit echter ten goede kunnen werken. Anderzijds kan de onderlinge naijver ook door Rusland worden benut.

De Russische regeering heeft het Chineesche ministerie van buitenlandsche zaken uitgenoodigd een *Chineesch gezantschap in Moskou* te vestigen.

Egypte ijvert voort voor geheele onafhankelijkheid. Koning, ministerie Zagloel en bevolking hebben zich dezer dagen duidelijk en krachtig uitgesproken voor Soedan als deel van Egypte. De regeering te Londen moet dit beschouwen als een tegen haar gerichte demonstratie.

De Tanger-kwestie zonder eind. Spanje, Frankrijk en Groot-Brittanië zijn 't eens geworden. Zooals wij h.t.p. reeds aanteekenden, werd hierbij plots grooten spoed betracht, nadat de Ver. Staten en Italië getoond hadden van meening te zijn, dat zij daarbij ook een woord mochten meespreken. Nu de drie, die zich als de naastbetrokkenen beschouwen en die meenen gerechtigd te zijn om een besluit te nemen, een verdrag aangenomen hebben, negeert Italië die conventie eenvoudig. 't Zond zelfs een nieuwen diplomatieken vertegenwoordiger naar Tanger. Deze, de heer Borghetti, zal weigeren eenigerlei contract te erkennen, eigenmachtig buiten het verdrag van Algeciras tot stand gebracht.

Italië zal hierdoor geïsoleerd staan, maar waar Mussolini zoo iets doet, heeft hij daarmede stellig bepaalde bedoelingen. In elk geval blijkt de Tanger-kwestie nog niet gebluscht.

De Spaansche regeering, of juister het militaire directorium door Primo de Rivera ingesteld, zou in *Sp.-Marokko de pogingen tot geweldadig onderwerpen der verzetspartij willen staken*, en door een vreedzame penetratie het land voor zich willen winnen. Naar aanleiding van een door Markies de Estella, president van het directorium te Malaga gehouden rede, werd verwacht dat de bezetting uit vele der vooruitgeschoven posten zal worden teruggetrokken. Bestraffing van de aanhangers Abdoel Krim, voor hetgeen reeds door hen bedrev[…] of nog bedreven zal worden, zou alleen door bom[…]menten uit de lucht plaats vinden.

Intusschen kwamen uit Marokko weer berichten [van] nieuwe militaire teleurstellingen. P. d. R. zal nu poolshoogte gaan nemen.

Er is maar één grens: geheel Marokko. Men [heeft] deze óf Spaansch, óf Cheriefaansch te kiezen. [Kiest] Madrid het eerste, dan is een stelselmatige [bezet]ting, met stelselmatige bestuursregeling het eenige [over]gebleven middel. De uitvoering vergt een *15 à 2[…]* *planmatig* voortgezet beleid, met een troepenmacht [van] 80 à 100.000 man, zooals Lyautey in Fransch Ma[rokko] ter zijner beschikking had en heeft, én, één voor[al] Spaansche Lyautey.

Elke andere oplossing vraagt meer tijd, meer [...] meer geld, tenzij Spanje Marokko geheel aan zich[zelf] overlaat.

De gespannen verhouding tusschen Groot-Britan[nië en] Mexico. Mac Donald, sprekend in het Lagerhuis ov[er den] toestand te Mexico, deelde mede, dat de Britsche [gezant] Cummins de hoofdstad had verlaten en sedert o[p] grondgebied der Ver. Staten is aangekomen, terw[ijl de] Amerikaansche legatie te Mexico de behartiging [der] Britsche belangen had overgenomen.

De laatste berichten omtrent mevr. Evans, wie[r on]rechtmatige behandeling de bekende protesten van [Cum]mins had uitgelokt, dateeren van 3 Juni. De to[estand] waarin zij verkeert werd als zeer critiek besch[reven], daar zij zich toen met haar personeel op het da[k van] haar woning had te verdedigen tegen een groote m[enigte] gepeupel. Het Mexicaansche ministerie van Oorl[og had] hulp beloofd. De hoeve van mevr. Evans was on[teigend] om 2 redenen: ten eerste op grond van de wet op [natio]nale belangen en ten tweede voor de verstrekking [van] gronden aan de gemeenschap, terwijl in geen d[er ge]vallen een behoorlijk aanbod van schadevergoed[ing werd] gedaan. Lieve toestanden!

Het verheugde Mac Donald te kunnen constateer[en, dat] geen enkele Mexicaansche autoriteit een voet in he[t Brit]sche gezantschap had gezet.

Op de vraag, of de onderhandelingen met Mexico geheel waren afgebroken, antwoordde de premie[r, dat] het voorbarig zou zijn zijn houding te bepalen al[vorens] met Cummins van gedachten te hebben gewisseld.

De Britsche diplomatieke agent te Mexiko is in [veilig]heid, maar de kwestie waar het om gaat, het [geschil] tusschen de Engelsche mevrouw Evans en de auto[riteiten] van Puebla, is nog in volle crisis.

De vliegtocht van Amundsen naar de Noo[rdpool] is weer uitgesteld. Hij is niet afgeschrokken door [de on]heilvoorspellende beschouwingen van meer dan éé[n zijde] geopperd. Ook hebben de moeilijkheden over d[en Ita]liaanschen dagbladcorrespondent, tegen wiens [deelne]ming van verschillende zijden bezwaren zijn inge[bracht,] den doorslag niet gegeven. Maar aan het voor den [tocht] benoodigde bedrag kwam zooveel te kort dat [hij het] resteerende niet bijeen weet te krijgen.

De Italiaansche fabriek, die de vliegtuigen zou [leveren,] vergde betaling op bepaalden termijn. 't Geld is [er niet] en dus: alle voorbereiding om niet; althans weer [uitstel] van minstens één jaar.

Pelletier d'Oisy is, met zijn begeleider Bésin, te [Tokio] geestdriftig gevierd, na den kranig volbrachten vl[ucht] Parijs—Tokio, ruim 20.000 K.M. Zij zijn nu weer [op de] thuisreis, terwijl de vóór hen vertrokken Engelsch[en] voortsukkelen en de Portugeeschen....?

De *Portugeesche vliegers Brito Paia en Sermen[ho Bei]res* hebben op hun tocht Lissabon—Macao een ree[ks] tegenspoeden gehad. Tot het laatst toe. Dépasser c'est manquer la chose. Slecht zicht en zwaar we[er deden] hen over het einddoel Macao, de Portugeesche [kolonie] nabij Hongkong, heenvliegen, en in deze Britsche [kolonie] landen. Daar hun machine zeer beschadigd werd [en zij] zelf wonden opliepen, moest van de glorieuse ein[dlanding] naar Macao worden afgezien. Intusschen is het [resultaat] hunner schitterende prestatie toch zoowat op [één lijn te] stellen van hetgeen Pelletier d'Oisy volbracht.

De Amerikaansche wereldvliegers onder Smith [kwamen] 26 Juni te Calcutta aan; zij hebben zoodoende [ongeveer] nomen de helft van den vlucht om de aarde vo[lbracht].

De Britsche wereldvlucht, onder Mac Laren, [heeft het] toen tot Rangoon in Achter-Indië gebracht. Op [dit traject] zullen de reizigers, in westelijke en in oo[stelijke] richting, elkander dus gepasseerd zijn, maar [daar de] Engelschen van Londen zijn uitgegaan, hebben zij [nog] pas ongeveer een vierde van het geheel achter [den rug].

De Amer. vlieger Maughan is in één dag van Ne[w York] naar San Francisco gevlogen. 2670 mijlen in 21 u[ur].

Hij daalde 5 malen, dat is nog voor verbetering vatbaar. De afstand is zoowat gelijk aan dien van Lissabon tot Moskou.

De heer en mevrouw Visser hebben het besluit genomen tot een tweede Karakorum-expeditie.

De 3e Mount Everest expeditie schijnt weer als mislukt beschouwd te moeten worden. Nadat de leider, generaal Bruce, wegens ziekte, had moeten terugkeeren, heeft de poging om den top meer te naderen dan tot nu toe gelukt was, aan twee leden, Mallory en Irvine, het leven gekost. Nog heeft de tegenwoordige leider, overste Norton niet gemeld, dat van verdere voortzetting is afgezien, maar dit besluit is toch met zekerheid te wachten.

Terwijl de groote tentoonstelling te Wembley van de innerlijke samenhang van het Britsche rijk moet getuigen en tevens daarvoor ijveren wil, komen politieke gebeurtenissen roet in het eten werpen. Is wat in Egypte en in Indië gebeurt al niet prettig, dat zijn eigenlijk geen Britsche gebieden. Maar terwijl het Britsche Lagerhuis aan die dominiën, welke op de Imperial conference een overwinning bevochten hadden voor hun voorkeurtarieven-politiek, nu een groote teleurstelling heeft gebracht door die tarieven te verwerpen, komt Canada in verzet tegen de ratificatie van het Lausanne-verdrag, dat opgesteld is zonder de dominions daarbij een stem te geven. Thomas, de minister van koloniën, heeft in verband hiermede over zijn voornemen gesproken tot het instellen van een soort rijkscommissie, doch ook deze zal conflicten met de souvereine regeering van het moederland bezwaarlijk tot een onmogelijkheid kunnen maken. En tijdens deze spanning komt Z.-Afrika met zijn verkiezingsuitslag, die allerminst getuigt van een pro-Britsche stemming in deze oudste der dominions.

Het Australische gemeenebest heeft besloten tot het bouwen en bemannen van twee oorlogskruisers, zoo Canada volgend in het scheppen van een eigen marine, die een versterking *kan* zijn van de Rijkszeemacht, maar die toch een strijdmiddel blijft in handen van het dominion.

Na Canada besloot de Iersche vrijstaat nu ook een gevolmachtigd minister in de Ver. Staten te benoemen. De Z.-Afr. statengemeenschap zou eenzelfde besluit voor Europa genomen hebben, met Den Haag als standplaats voor den gezant. Deze gezanten zullen niet in de plaats komen van dien voor het geheele Britsche rijk, maar naast hem staan voor de speciale zaken 't dominion betreffende.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Deventer:

In het afgeloopen jaar bleef de afdeeling Deventer ondergebracht bij het Koloniaal Landbouwmuseum, zoodat de werkzaamheden aan dat Museum konden worden overgelaten. Geen bijzondere onderwerpen. Geldelijke afrekening heeft bereids plaats gehad.

De Secretaris,
H. TJEENK WILLINK.

Afdeeling Utrecht:

VERSLAG OVER HET JAAR 1923.

In het jaar 1923 traden 31 nieuwe leden tot onze afdeeling toe en twee begunstigers. Wij verloren er echter 39 en wel 4 door den dood; 20 vertrokken naar Indië; 3 naar elders, terwijl 12 wegens ons onbekende redenen hun lidmaatschap opzegden.

De heeren H. van Leent en N. van der Lee, die op Jan. 1923 volgens rooster moesten aftreden, werden herkozen en namen de benoeming aan.

De vacature ontstaan door het bedanken van Mevrouw van Oeveren bleef nog steeds onvervuld.

In het jaar 1923 werden van de leden der afdeeling lezingen of voordrachten gehouden.

De eerste had plaats op 9 Febr. 1923. Spreekster Mevr. C. J. Rutten—Pekelharing. Onderwerp: „Indische Verbosschen."

Op Vrijdag 27 April hield de heer A. W. Jansen uit Bussum, oud-zendeling, een voordracht over: „Pionierswerk op eenige eilanden der Molukken".

Op 30 October had onze afdeeling weder het genoegen Mevrouw C. J. Rutten—Pekelharing te zien optreden, thans met het onderwerp: „de Kantjie' het Maleische Reintje de Vos".

Spreekster was zoo goed de plaats in te nemen van den Heer J. Kremer, die beloofd had in genoemde maand hier een lezing te komen houden, maar wegens bijzondere omstandigheden daarin werd verhinderd.

Mevrouw C. J. Rutten—Pekelharing heeft èn het Bestuur èn de leden door hare welwillendheid in deze zeer aan haar verplicht.

Ten slotte trad voor de afd. Utrecht der Ver. Oost en West, de Nederl. Maatschappij voor Nijverheid en Handel, departement Utrecht, de Stichtsche Industrieele club en de Handelssocieteit te Utrecht, als spreker op de Heer J. Kremer, Kapitein ter Zee met het onderwerp: „Het Sneeuwgebergte van N. Guinea."

Deze 4 lezingen door lichtbeelden verduidelijkt, waren over het geheel goed bezocht.

De financieele toestand der afdeeling is gunstig (zie jaarverslag van den Penningmeester).

De Secretaresse
J. J. LAGERS.

Verslag van den geldelijken toestand over 1923.

Hoewel het batig saldo over het afgeloopen jaar (*f* 211.14½) en ongeveer *f* 27.— minder is dan over 1922 (*f* 238.—) kan de toestand toch vrij gunstig genoemd worden.

Het aantal leden en begunstigers, die hunne contributie aan deze afdeeling afdroegen, bedroeg onderscheidenlijk 113 en 15; 41 leden en 2 begunstigers traden voor het eerst toe, terwijl 35 leden om verschillende redenen bedankten.

Te samen betaalden zij *f* 555.50 aan contributies, waarvan *f* 7.50 in het laatst van 1922 door tusschenkomst van het Hoofdbestuur ontvangen werden.

Dat, niettegenstaande het aan contributies geïnde bedrag, hooger was dan over 1922, het jaar 1923 toch met een kleiner saldo sluit, vindt zijn oorzaak in de aanzienlijk hooger bijdrage, die aan het Hoofdbestuur in 1923 moest worden overgemaakt en in het grooter aantal gehouden lezingen. (4 in plaats van 2).

Door samenwerking met andere vereenigingen waren de kosten van iedere lezing aanzienlijk lager; daartoe droeg verder bij de omstandigheden, dat eene spreekster en een spreker geen honorarium verlangden, waarom hier aan beiden nogmaals dank moet worden betuigd.

De rekening en verantwoording werden op 26 Febr. 1924 door de heeren S. A. Bartstra en Ch. Boland nagezien en in orde bevonden.

De Penningmeester.
SOMERMEIJER.

Utrecht, 29 Februari 1924.

Overzicht der ontvangsten en uitgaven over 1923.

Ontvangsten.

Saldo van het vorige jaar		*f* 238.—
Contributies over 1923 in dat jaar geïnd		„ 548.—
Gift ineens		„ 5.—
Toegangsgelden bij de verschillende lezingen geïnd		„ 21.35
Rente in 1923 gekweekt		„ 6.11
Totaal		*f* 818.46

Uitgaven.

Afgedragen aan het Hoofdbestuur		*f* 330.60
Kosten van 3 lezingen: *)		
Honoraria	*f* 60.—	
Zaalhuur, enz.	„ 62.70	
Lichtbeelden	„ 25.10	
Toezicht, enz.	„ 7.50	
		„ 155.30
Inningskosten		„ 20.82½
Drukwerk, advertentiekosten		„ 64.35
Overige administratiekosten		„ 36.24
Totaal		*f* 607.31½
Voordeelig saldo		„ 211.14½
Totaal		*f* 818.46

Utrecht, 29 Februari 1924.

De Penningmeester,
SOMERMEIJER.

*) De kosten voor de 4e in het laatst van 1923 gehouden lezing werden eerst in begin 1924 betaald.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

DE OOST EN WEST-MEDAILLE.

De aandacht onzer leden wordt gevestigd op den nog

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

slechts beperkten voorraad van dezen bronzen Eerepenning, welke ad *f* 3.50 verkrijgbaar is aan het Secretariaat der Vereeniging, Heulstraat 17.

Aan H.H. Secretarissen der afdeelingen: De heer Baars, secretaris der Afd. Apeldoorn, oppert het denkbeeld om de O. en W.-medaille, waarvan iedere afdeeling een exempl. bezit, te doen exposeeren bij een juwelier ter plaatse. Aan deze uitstalling zou eventueel kunnen worden toegevoegd een voorwerp, een passend bijschrift of ander reclame-middel, met de mededeeling van den prijs waarvoor de penning verkrijgbaar is. Ter overweging aanbevolen.

AAN H.H. SECRETARISSEN EN PENNINGMEESTERS DER AFDEELINGEN.

De mutatiën van deze week zullen worden opgenomen in de mutatielijst van het volgende nummer van 10 dezer.

INDISCH BRONBEEK.

Als bekend is het Secretariaat dezer Vereeniging in staat gesteld geworden een vrij aanzienlijk bedrag ten behoeve dezer instelling naar Indië over te maken. Het Comité daar te lande betuigde daarvoor zijne erkentelijkheid, maar hoopte, gelet op hetgeen noodig is, een blijvend beroep te mogen doen op onze medewerking, teneinde te trachten meerdere gelden in te zamelen. Gaarne wordt hieraan gehoor gegeven met eene hernieuwde opwekking om eene bijdrage voor dit goede doel toe te zenden aan het Secretariaat voornoemd, Heulstraat 17. De giften worden in dit orgaan verantwoord en doorgezonden naar Indië.

VEREENIGING „TJANDI STICHTING".

Ter kennisneming voor de leden ligt op de leeszaal, Heulstraat 17, het elfde jaarverslag — 1923 — dezer Vereeniging.

Van het Informatie-Bureau:

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

J. J. Weeda, Leeraar b. d. Koningin Wilhelmina-school te Weltevreden, Zeist, Berkenlaan 3.
A. V. L. Flameut, Werktuigkundige b. d. Staatsspoor- en tramwegen, 's-Gravenhage, Weteringkade 6.
K. J. Simon, Stationscommies bij de S.S.T., Nijmegen, Berg en Dalscheweg 380.
A. Visser, Controleur 2e kl. P.T.T., Alkmaar, Lindenlaan 95 I.
A. C. Noordhoek Hegt, Chef v. d. Arbeidsinspectie voor de buitengewesten, 's-Gravenhage, Eikstraat 5.
J. V. Bedier de Prairie, Commies b. d. Staatsspoor en tramwegen, 's-Gravenhage, p.a. den Heer H. Hemler, Weimarstraat 89.
G. J. Beisser, Ambtenaar ter beschikking v. h. Hoofd v. d. Pandhuisdienst, 's-Gravenhage, Obrechtstraat 301.
J. M. van der Vange, Opziener over de draaierij bij de Artillerie Constructie Winkel, Rotterdam, Noordsingel 45b.
C. A. Ossendorp, Controleur 2e kl. b. d. Post-, Telegr.- en Telef.-dienst, Amsterdam, Nicolaas Beetsstraat 134.
B. de Haan, Bouwkundig adjunct-inspecteur b. d. Oudheidkundigen Dienst, Nieuw Lekkerland.
G. A. Bosselaar, Controleur bij het Binnenl. Bestuur, Leiden, Breestraat 83a.
S. Schregardus, Onderwijzer 1e kl. b. h. O. E. L. O., Hilversum, Ministerpark 33.
H. E. van Aarem, Ambtenaar der 1e kl. b. d. dienst der In- en Uitv. en Accijnzen, Wageningen, Diedenweg 4.
M. M. Jansen Sasabone, Commies b. d. Post- Telegr.- en Telef.-dienst, Apeldoorn, Sophiapark 5.
J. C. van den Heuvel, Hoofdagent van politie der 2e kl., Tiel, p.a. A. v. d. Heuvel, Hoogestraat 444.
J. A. Mulder, Onderwijzer 3e kl. b. h. O. E. L. O., Apeldoorn, Sophiapark 5.
M. P. K. Halewijn, Ambtenaar 4e kl. b. d. dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, 's-Gravenhage, p.a. Brückmann, Nieuwe Schoolstraat 95.
M. N. Snel, Techn. hoofdkantoorhoofd b. d. Staatsspoor- en tramwegen, 's-Gravenhage, Weimarstraat 366.
H. O. Dürrbaum, Beheerder 2e kl. v. h. Landspandhuis te Ngadiredjo, Nordhausen am Harz Duitschland, Gartenstrasse 1.
P. G. G. J. Lubbers, Controleur bij het Binnenl. Bestuur, Bussum, Willemslaan 6a.
Mevr. G. van Zanten, geb. Laurens, Administratief beambte b. d. P.T.T.-dienst, Arnhem, Stalstraat 42.
W. J. G. G. van Zanten, 2e Commies b. h. Hoofdbestuur v. d. P.T.T.-dienst, Arnhem, Stalstraat 42.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTE

R. Dunnewold, Alberdingk Thijmstraat 12 te Amst als gouvernementsarts bij den Burgerlijken G kundigen Dienst.

Mr. H. van der Meulen, Hobbemakade 59 I, sterdam, als ambtenaar ter beschikkinng bij den der Belasingen.

W. van de Schoot, Wilhelminalaan 35 te burg (Limb.) en F. L. Janssen, Zandstraat te W beiden als onderwijzer 2e klasse bij het Op Europeesch Lager Onderwijs.

Ir. N. A. A. Smets, Generaal Lemanstraat 72, werpen (België) als ingenieur bij den dienst v Mijnbouw;

O. Veenbaas, 3e Helmersstraat 29 te Amsterd gouvernementsarts bij den Burgerlijken Genee gen Dienst.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDS INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LA DIENST IN SURINAME EN IN CURAÇAO

Voor de na te noemen betrekkingen bij dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en C waarin moet worden voorzien door uitzendin wege het Departement van Koloniën, bestaat gelegenheid tot mededinging.

1⁰. Uitzending voor den Nederlandsch-Ind Staatsdienst:

a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofd akte wiskunde l. o. vereischt);

b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager on (voor onderwijzeres hoofdakte vereischt);

c. volledig bevoegde leeraar in de Duitsche letterkunde voor het openbaar middelbaar on

d. adjunct-accountant (in tijdelijken dienst);

e. officier van gezondheid 2de klasse (in dienst).

2e. Uitzending voor 's Lands dienst in Sur hoofdverpleegster bij het militair hospitaal maribo.

3e. Uitzending voor 's Lands dienst in Cura hoofdonderwijzer met akte wiskunde; hoofdonderwijzeres met akte Fransch.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrek in aanmerking wenschen te komen, kunnen z het verkrijgen van inlichtingen wenden tot h nisterie van Koloniën, 9de afdeeling, onderaf A. B. (voor de betrekkingen genoemd onder *a* tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder de 10de afdeeling voor de betrekking onder 2⁰, den heer H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenst 's-Gravenhage, voor de onder 3⁰. genoemde betr gen.

Ingevuld toe te zenden aan den Secr.-Penningm Heulstraat 17, Den Haag.

De Ondergeteekende wenscht Lid / Begunstiger te der Vereeniging „Oost en West", op een con van f .... 's jaars (leden f 5.- minimum, aan wie wekelijks het Weekblad wordt toegezonden; Begunstigers f 1.- min als uiting van sympathie met het streven).

Naam en Voorletters: ....

....

Beroep of Betrekking: ....

Adres: ....

.... *den* 19

Handteekening.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

FORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

HUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

ESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma TINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
1. Over Bali en zijne bewoners.
2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).